

Saksbehandler: Liv Janne Dehlin

Referatsaker

1. Protokoll fra møte i Teologisk nemnd 05.06.08
2. Protokoll fra møte i LVFs Nasjonalkomit  13.06.08
3. Protokoll fra møte i Kirkerådet 4.-6.06.08
4. Referat fra møte i Samarbeidsråd for Menighet og Misjon (SMM) 11.-12.06.08
5. Protokoll fra møte 29.05.08 og 27.08.08 i Kontaktgruppa mellom Islamsk R d Norge og Mellomkirkelig råd
6. Protokoll fra møte 18.06.08 i Kontaktgruppa mellom Det Mosaiske Trossamfund og Mellomkirkelig råd
7. Protokoll fra rådsmøte og årsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livsynssamfund (STL) 14.05.2008

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar referatsakene til orientering.

**Møte i Teologisk nemnd,
Oslo, 5.–6. juni 2008
Protokoll**

Tilstede:

Harald Hegstad, Idar Kjølsvik, Gunnar Haaland, Kristin Joachimsen, Svein Granerud, Trond Skard Dokka, Gerd Marie Ådna, Vidar Mæland Bakke, Lars Erik Nordby, Kirsti Guvsåm, Ellen Aasland Reinertsen, Oddbjørn Leirvik

Forfall:

Leif Gunnar Sandvand (Frikirkens representant), Stephanie Dietrich, Møre biskop

Fra sekretariatet:

Sven Oppegaard, Olav Fykse Tveit (åpning), Beate Fagerli

Til sakliste og møteplan: a

To orienteringssaker ble meldt.

Møtet ble åpnet med lesning fra Joh. 17 og en bønn. Den nye nemnda presenterte seg.

TN 01/08 Protokoll fra møtet i TN 24. – 25.10.2007

Det ble bemerket at protokollen inneholder store informasjonsmengder som viser til viktige dokumenter. TN merket seg at TNs mandat har vært oppe til vurdering tidligere.

Vedtak:

TN tok protokollen til orientering

TN 02/08 Konstituering av Teologisk nemnd

Saksordfører: Harald Hegstad

En gjennomgang av mandatet ble foretatt. TN har ikke forvaltningsmessig ansvar, men kan uttrykke meninger. Samtidig ønsket nemnda en klargjøring av hvilke saker og hvilket ansvar som tilfaller TN i forhold til Mellomkirkelig råd (MKR), særlig når saker behandles begge steder.

Olav Fykse Tveit takket medlemmene av nemnda for at de har svart ja til å være med i perioden 2008–2011. Nemnda ble opprettet på 60-tallet som rådgivende organ til Bispemøtet, selv om det har ligget under MKR. Nemnda spiller en viktig rolle for teologisk refleksjon når det gjelder økumeniske spørsmål, internasjonalt kirkesamarbeid og misjonsteologiske spørsmål. Ikke alle teologiske spørsmål skal til TN, og nemnda må selv prioritere saker, samtidig som Mellomkirkelig råd for Den norske kirke fungerer som oppdragsgiver. I noen tilfeller er TNs arbeid videresendt som Den norske kirkes svar.

- TNs praksis i forrige periode er klargjørende. Forrige TN la vinn på en form for konsensusorientert økumenisk praksis, og så seg selv som en form for verksted.
- Koblingen mellom økumenikk og religionsdialog er viktig, da det er behov for en bredere økumenisk prosess i Norge når det gjelder å formulere religionsteologi.
- TNs arbeidsform åpner for å hente inn utenforstående ressurser. Det har vært vanlig praksis å ha saksordfører. I tillegg har TN i tillegg til sekretariatet bidratt med et betydelig skrivearbeid, bl.a. i form av gruppearbeid. Seminarer har vist seg å være en velfungerende arbeidsform.
- TN bør forholde seg til andre organer som Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) og Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF).

- Observatørstatus i TN innebærer fulle rettigheter til deltakelse, men er avgrenset i forhold til uttalelser på vegne av Den norske kirke.

Oppsummering:

- 1) Orienteringssaker er viktige for et økumenisk organ, men kan begrenses tidsmessig.
- 2) Det forutsettes at drøftingene tas videre til Bispemøtet og de relevante sentralkirkelige organer.
- 3) Både tilsendte og egeninitierte saker kan behandles.
- 4) Seminarer, arbeidsgrupper og arbeidsutvalg er viktige arbeidsformer i forhold til begrenset tid og ressurser. Leder og AU må i samråd med sekretariatet foreta en del prioriteringer.

Vedtak:

Valg av Arbeidsutvalg: I tillegg til leder, Harald Hegstad, ble Trond Skard Dokka valgt som nestleder og Stephanie Dietrich som medlem, begge ved akklamasjon. Beate Fagerli er sekretær for nemnda.

TN 03/08: Orienteringssaker

TN 03/08/1: Protokoll fra Mellomkirkelig råd

Protokoll fra MKR-møtet i februar ble tatt til orientering. Protokoll fra MKR-møtet i mai (TN 03/08/2) ettersendes.

TN 03/08/3 og 4: Informasjon og Rapporter fra Porvoofellesskapet:

Saksordfører: Ellen Aasland Reinertsen

Porvoo oppfattes som et vitalt fellesskap. Initiativet fra Svenska kyrkan om et Porvoo Research Network for unge teologer er spennende. Det er viktig å fortsatt fremholde at Porvoo ikke bare skal være et fellesskap for ordinerte, og at autoriteten ikke ensidig bør ligge hos primatene. Forholdet mellom etikk og fellesskap er et viktig anliggende også for Den norske kirke. Porvookonsultasjonene bør følge opp på dette området, f.eks. i forhold til sammenhengen mellom etikk og erkjennelse. Arbeidet med diakonatet fortsetter – her er det kryssende synspunkter mellom anglikanske og norske synspunkter om hvordan man forstår diakontjenesten innenfor og utenfor embetet. De anglikanske kirkenes arbeid med "Fresh Expressions of Church" har spennende berøringspunkter med TN.

Oppsummering:

Særlig tre felter peker seg ut for videre arbeid:

- etikk og ekklesiologi (og betydning i forhold til kirkelig enhet)
- diakonatet
- Fresh Expressions of Church

Vedtak:

TN tok rapportene til orientering

TN 03/08/5: Informasjon og protokoll fra Nådens fellesskap

Saksordfører: Lars Erik Nordby

Etter mange års forhandlinger ble i 1997 en avtale om alter- og prekenfellesskap forhandlet frem mellom Metodistkirken i Norge og Den norske kirke, underskrevet. Avtalen medførte et

aktivt samarbeid, som dabbet noe av etter at Norges Kristne Råd tok over noe av rollen. Nå er samarbeidsmøtene tatt opp igjen, og samarbeidet på lokalplan vektlegges. Samarbeid om diakoni er viktig. I Metodistkirken praktiseres det etter 1994 to ordinasjoner, en til prest og en til diakon (gjennom United Methodist Church). Men på grunn av ressursbehovet er det ikke er mange diakonstillinger. Dnks diakoniplan er nå sendt til Metodistkirken for videre arbeid. Felleserklæringen om rettferdiggjørelse ved tro som tidligere har vært underskrevet av Den romersk-katolske kirke og Det lutherske verdensforbund (LVF), ble underskrevet av metodistene i Seoul i 2006. Dette skal markeres i Norge i løpet av året sammen med Den norske kirke, Den Evangelisk-Lutherske Frikirke og Den katolske kirke i Norge. Utveksling av prester mellom Dnk og Metodistkirken i Norge forutsetter god kommunikasjon mellom kirkene. Likedan bør praksis med tale- og møterett på synode- og kirkemøte samsvare.

Vedtak:

TN tok protokollen til orientering

TN 03/08/6: Informasjon og rapport fra Leuenbergfelleskapet:

Saksordfører: Idar Kjølsvik

Geimeinschaft der Evangelischen Kirchen in Europa (GEKE)/Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) (hvorav GEKE er foretrukket på norsk) betegner organisasjonen av kirkene som har underskrevet Leuenbergkonkordien. Det finnes en luthersk dobbelthet i forhold til Leuenbergkonkordien, ettersom betydningen erfares forskjellig innenfor og utenfor det europeiske fastland. Dobbelttheten ligger i om konkordien oppfattes som bekjennesskrift, og om dette i så fall fyller et behov. Der Porvooerklæringen tilfører ny teologisk og kirkelig substans for eksempel om embetet, forsøker Leuenbergteksten å finne hva som er det minste felles multiplum.

I diskusjonen som fulgte, ble det påpekt at det er viktig å ha prosessforhold til økumeniske avtaler. Porvoo og Leuenberg kunne true med å rive europeisk luthersk kirkefelleskap fra hverandre. På den annen side ligger det et enhetspotensial i å underskrive begge, å skape et fellesskap mellom reformerte og anglikanere for de lutherske. Et annet aspekt er at Leuenberg har karakter av å være interesseorganisasjon på en annen måte enn Porvoo.

Vedtak:

TN tok rapporten til orientering

"A Common Word" – respons på åpent brev fra muslimene

Oddbjørn Leirvik refererte fra en konsultasjon i London i juni. Church of England har tatt initiativ til et mulig felles svarbrev på "A Common Word", et brev fra verdens muslimer til den allmenne kristenhet fra oktober 2007. Brevet kom som respons på Pave Benedikt XVI's tale til gamle kolleger i Regensburg, der han omtalte Islam som en religion med mindre sperre mot voldsutøvelse enn kristne. Svarbrevet fra muslimene har avfødt en rekke kirkelige svar. Invitasjon til konsultasjonen ble sendt adressatene i brevet fra muslimene. Det var noe uklart hva målet med konsultasjonen skulle være, og det er mulig at dette er planlagt som erkebiskopens prosess, hvor skissen til brevet fremdeles ligger hos anglikanerne. Det ble påpekt at prosessen likevel kan ha betydning, og at konsultasjonen har interesse også på det mer uformelle plan. At de ortodokses stemme dominerte i plenum, var helt på sin plass. Den romersk-katolske kirke har sin egen prosess, men det er ikke helt klart

hva pavens utspill bunner i. Kirkenes Verdensråd arbeider også med en prosess som retter seg mer mot en dialog.

Vedtak:

TN takket for orienteringen.

CCEE-CEC Committee for Relations with Muslims in Europe

Gerd Marie Ådna refererte fra møte mellom CCEE (Conference of European Bishops' Conferences) og KEKs komité i Ungarn i april 2008.

Innenfor komitésamarbeidet er det en gruppe som jobber med arbeid i *chaplaincies*. Gruppen satser på å arrangere en konferanse i Brussel til høsten som vil ta for seg spørsmål rundt hvordan tilhørighet og tro kan prøves. Den andre gruppa jobber med vold i religionene. Dette har kanskje vært den minst tydelige delen av arbeidet. Men samarbeidsgruppas siste møte finner sted i januar 2009, og vi håper da å ha tekster fra hver av gruppene ferdige slik at de kan legges ut på internett som ressursmateriale.

Vedtak:

TN takket for orienteringen.

TN 04/08: "Hva vil det si å være en evangelisk luthersk kirke i dag?"

Saksordførere: Sven Oppegaard og Harald Hegstad

Bakgrunn:

Sven Oppegaard orienterte om et oppdrag gitt av kirkerådsdirektøren i forhold til tema på Kirkemøtet i 2009 om hva det vil si å være en evangelisk-luthersk kirke i dag. En referansegruppe foreligger, men det er ønskelig at refleksjonsprosessen ligger i TN. Ingen klar skisse til hvordan tema behandles foreligger ennå, men det er viktig at det leder frem til en KM-sak som er konkret, og som kan berike KM-delegatenes teologiske forståelse av det som skjer i kirken i dag. Konkrete saker dette knyttes opp mot, kan være gudstjenestereformen, menighetsutvikling, diakoniplanen. I prosessen frem mot Kirkemøtet 2009 er det foreslått en konsultasjon høsten 2008 som sammenfaller med neste møte i TN.

Harald Hegstad orienterte om at han tidligere var involvert i prosessen bak bestillingsverket, hvor det ikke bare ble spurt etter hva vi har felles med andre, men også etter hva vi forstår som vår særlige identitet. I sin artikkel belyser han en rekke punkter som kan arbeides videre med - fra en generell kristen selvforståelse i Norge til det spesifikt lutherske, og spenningen mellom det evangeliske og lutherske.

Innspill til tema:

- Det ble foreslått å også bruke det teologiske materialet som har blitt utviklet i forbindelse med for eksempel bærekraft og trosopplæring, som råmateriale for drøfting. Disse vil også kunne motivere Kirkemøtets behandling av materialet. Det ville være en fordel å bringe inn elementer fra trosopplæringsreformen.
- Hvilke kvaliteter kan et luthersk syn bidra med i forhold til f.eks. sjelesorg, dåpsopplæringsreformen og synet på barn og dannelsesspørsmålet? En evt. tekst bør forholde seg til at den lutherske bevisstheten blant ungdom er på nedtur.
- Deler av den lutherske tradisjonen i vår kirke står under kritikk innenfra, og det kan være viktig å få den på bordet. Noe av logikken i trosopplæringsreformen er at teologi skal

bygges nedenfra. Dette er verdifullt, men kan også føre til tilfeldigheter i forhold til innhold.

- Den sentrumskonservative bevegelse forholder seg mer til evangelikale strømninger som befrukter både teologi og strategi. Dette er tunge og dynamiske krefter som vi burde dra inn i samtalen.
- Man kunne forsøke å nylese Augustana, slik danskene gjorde med fordømmelsesformler som er potensielt problematiske. For eksempel har Espen Ottosen dratt frem de gamle fordømmelseslovene og adresserer de problemene som faktisk fins. Samtidig er fordømmelsesformlene internt opphevet innefor rammen av Leuenbergkonkordien.
- Det kan være nyttig å trekke frem potensialet i Confessio Augustana som et i utgangspunktet økumenisk forsøk på fred. En nylesing av Luther skjer for eksempel i de amerikanske kirkene.
- Hvor kommer dannelse av internasjonale menigheter inn i evangelisk-luthersk sammenheng? Her er det ønskelig med tilknytningspunkter, samtidig som man åpner for større økumenisk bredde.
- En "evangelisk luthersk kirke" går langt utover det norske. Å være evangelisk-luthersk kirke vil oppleves forskjellig på forskjellige steder i verden. Samtidig er det mulig å gjenkjenne en "norsk kristendom", som ikke nødvendigvis bare er evangelisk-luthersk.
- Påvirkning fra amerikansk kirkeliv er påtakelig. Men impulser fra Østkirken bør også regnes med. En liste over de ting som utfordrer vår identitet som evangelisk luthersk kirke kunne være nyttig.

TN foreslår tre konkrete arbeidsområder som følge av saken:

1) *Konsultasjonen, "Hva vil det si å være evangelisk-luthersk kirke i dag?" vil finne sted i Oslo, 4.–5. desember 2008*

Tema for konsultasjonen kan være knyttet til eucharistia, martyria og diakonia (gudstjeneste, forkynnelse og diakoni). Det kan være nyttig å starte konsultasjonen med en drøftelse av hva som vektlegges mer og hva mindre av lutherske synspunkter i dag. Ett underliggende tema er hvilken rolle holistisk ekklesiologi spiller (f.eks: hører miljøsakene til kirkens vesen?). Tema bør knyttes opp til hvordan ekklesiologidokumentet i Kirkenes Verdensråd behandles videre.

Sven Oppegaard er saksbehandler fra sekretariatet og forbereder konsultasjonen i samarbeid med TN. Konsultasjonen bør ha en internasjonal dag og en norsk dag. Konsultasjonen bør ikke være åpen (for stor), men likevel invitere folk som er sentralt plassert i de eksisterende prosessene i DnK og i Norge. Konsultasjonen bør også ha ikke-lutherske innledere. Videre prioriteringer av ovenstående innspill foretas av AU.

Forslag til innledere:

Biskop Bernt Eidsvik (romerk-katolsk), Andy Thomas (TF og Sheffield), Stig Frøysaa, Terje Hegertun (pinsepastor), Marie Åkre (pinsepastor), Peder Eidberg (baptist), Bjørn Øyvind Fjeld (Ansgar, Misjonsforbundet), Werner Jeanrod (tyskfransk katolikk, Lund, Glasgow m.m.) Espen Ottosen (Norsk Luthersk Misjonssamband – NLM), Rolf Kjøde (Normisjon), flere kvinner bør foreslås.

Forslag til internasjonale innledere:

John Saint Helier Gibaut (ny direktør, Faith & Order, anglikaner, Canada), Monika Melancton (lutheraner, India), Walter Altmann (leder sentralkomiteen i KV, lutheraner, Brasil), Margot Kässmann (biskop i den lutherske kirke i Hannover, Tyskland), Bo Christian Holm (Århus, medlem av styringsgruppen i Nordic Luther Network), Leif Andersen (homiletiker, MF i Århus – kulturorientert),

Theo Jørgensen (systematiker, København, Danmark), Erika Nielsen, Risto Saarinen (Evangelisk-Lutherske Kirke Finland), Biskop Antje Jackelen (dogmatiker, biskop, Svenska kyrkan), John Wickström (erkebiskop, Evangelisk-Lutherske Kirke i Finland).

2) *Kirkemøtesaken i 2009*

Konsultasjonen vil være et viktig ledd i forberedelsen av saken. Det foreslås at bestillingen til Kirkemøtesaken tar form av et studiedokument, en godt skrevet tekst som kan egne seg som studium i menighetene. Materialet kan bringe viktige spørsmål inn i den økumeniske sammenheng og være et ressursdokument som forholder seg til identitet og forandring i forhold til vårt eget samfunn i forandring, og hva vi som evangelisk luthersk kirke kan bidra med i en større sammenheng

Utfordringer ligger i avgrensning. Dokumentet bør ikke ta mål av seg til å være noe læredokument. Her kan det være viktig å trekke inn tidligere utgitte dokumenter, og evt. også tenke på publisering. Sven Oppegaard er saksbehandler for saken, og sekretær for teksten.

3) *Høringssvar til "The Nature and Mission of the Church"*

Frist for høringssvar er januar 2010. Svaret foreslås koblet opp mot prosessen og teksten rundt "Hva vil det si å være evangelisk-luthersk kirke i dag?". Svaret bør være oppdatert på arbeidet i Norsk Teologisk Samtaleforum, men behøver ikke å knytte seg direkte opp til det. Beate Fagerli er saksbehandler.

TN 07/08 Truet liv, truens svar

Saksorfører: Hans-Jürgen Schorre

Hans-Jürgen Schorre fra Kirkerådet informerte om Kirkemøtets dokument "Truet liv, truens svar", og det påfølgende arbeidet med bærekraftreformen. KM vedtok en 10-årig bærekraftreform frem mot reformasjonsjubileet i 2017. Siden har prosjektet blitt mer økumenisk, og begrepet "reformasjonen" skal tones ned. Teologiske utfordringer i arbeidet knytter seg særlig til Guds transcendent, et dualistisk menneskebilde, forholdet mellom det private og sjelen (i kosmos), samt beskyldningene om en flukteskatologi.

Norges Kristne Råd avholder en stor økumenisk konferanse i mai 2009 i samarbeid med MF og TF. De ønsker en egen arbeidsgruppe med representanter fra forskjellige kirkesamfunn. Kristen teologi kan dra i forskjellige retninger, og konferansen må forholde seg til i hvilken grad klimaendringenes utfordring har med kirkens oppdrag å gjøre.

I diskusjonen ble det påpekt at saksområdet også har økumeniske implikasjoner. Kan det derfor inkluderes i det evangelisk-luthersk konsultasjonsarbeidet vårt? Innspill fra nemnda:

- Buddhister tenker seg selv som en del av skaperverket, slik at interreligiøs dialog bør inkluderes i arbeidet.
- Teologiske utgreiinger er nødvendige, hvor en av spenningene er mellom hellighetsperspektivet (til Martin Lønnebo) på den ene siden og nøysomhetsperspektivet på den andre siden, koblet sammen med utfordringer fra forbrukersamfunnet, slik at det har blitt en slags nøysomhetsetikk.
- Er dette et spørsmål som har med tro eller gjerning å gjøre? Saken er viktig, men hva har den med tro å gjøre? Hvorfor er det nødvendig å jobbe med dette for troende?
- Temaet er spennende teologisk, både økumenisk og som evangelisk-luthersk utfordring. Løgstrup har en sansefilosofi, du skal ikke forgripe deg på, men nyte (helligheten). Bærekraftreformen er spennende også i forbindelse med reformasjonsjubileet, den reformerte tradisjonen som har en sjelsteologi.

- Forholdet mellom det som er politisk sak og det som har med mitt individuelle liv og mine prioriteringer å gjøre, er en utfordring. Hvor er det kirken skal bidra og hvorfor?
- I forhold til evangelisk-luthersk teolog kan man nevne skapelsesteologi, soteriologi og kirke. Dette er også relevant i forhold til religionsdialog, økumenikk og indrekirkelige spørsmål.

Hans-Jürgen Schorre takket for innspill og oppfordret TN å bidra til konferansen, samt oppnevne et medlem til den teologiske samtalegruppen.

Konklusjon:

TN foreslår at Ellen Aasland Reinertsen oppnevnes til den teologiske samtalegruppen i Norges Kristne Råd. Hun ble i samarbeid med sekretariatet videre oppfordret til å presentere en oversikt over hva som allerede finnes av innsteg og materiale, samt følge opp i forhold til foreslåtte ressurspersoner og presentere et forslag til videre oppfølging på neste møte.

TN 05/08 "The Nature and Mission of the Church"

Saksordfører: Trond Skard Dokka

Trond Skard Dokka orienterte om TNs tidligere behandling av KVs to dokumenter "Called to be the one Church" og "The Nature and Mission of the Church" og forsøket på å føre disse sammen i en prosess som har til hensikt å forsøke å avklare grunnlaget for en kirkeforståelse som KVs medlemskirker kan enes om. Dokumentet fører sammen en hovedtekst så langt som kirkene er enige, og redegjør for de felter hvor uenighet råder. I tillegg bes kirkene om tilbakemelding på i hvilken grad de slutter seg til eller ikke slutter seg til forskjellige avsnitt. En del ankepunkter ble nevnt, bl.a. at de gråsoner hvor kirkene ikke er enige, virker nokså vilkårlig utvalgt, og at en del viktige omstridte spørsmål ikke er behandlet. Konsensusteksten er lettere å forholde seg til, men bærer preg av en reformert kirkeoppfatning. Den grunnleggende kirkeoppfatning synes å være fellesskapet av de troende, og tar ikke hensyn til nådemiddelfunksjonenes betydning for å skape fellesskapet. Bruken av begrepet *faithful* i "fellesskapet av de troende" bør heller ikke stå uimotsagt, og kunne erstattes av *believers*. . Mot slutten av dokumentet får man inntrykk av at verden er noe kirken skal erobre og omforme: At det ikke finnes en tydelig avgrensing i forhold til kristen shariatenkning er problematisk.

Det er en god trinitarisk tekst, men den mangler en bredere skapelsesteologi, fordi den er ensidig fokusert på at kirken og ikke noe annet er Guds skaperverk.

I diskusjonen som fulgte, kom flere momenter frem:

- Omtalen av folkekirken er ensidig negativ.
- Misjonsperspektivet er der, men forståelsen av de kristnes kall i verden er mangelfull.
- Oppramsingen av kirkens egenskaper gir ikke grunnlag for en klar forståelse.
- Lokalmenigheten og gudstjenesten er lite til stede i dokumentet, kirkeforståelsen blir en luftig størrelse med lite relasjon til konkrete størrelser.
- Samtidig må nevnes at det er enighet i mye, ikke minst de økumeniske perspektivene. Limadokumentet, "*Baptism Eucharist and Ministry*" (BEM), er et slags utgangspunkt for dette dokumentet, og arbeidet med dette har man gode erfaringer med. Imidlertid kan det virke som man nå har forstrukket seg og forsøker å si for mye om hva vi er enige og uenige om på for liten plass. Det blir uklart hva som forventes av oss som medlemskirke.
- Dokumentet er likevel nyttig i forhold til å reflektere over vår egen kirketenkning, for eksempel hva det vil si å være en evangelisk-luthersk kirke.

- Norsk Teologisk Samtaleforum (NTSF) jobber med dokumentet for å se om det finnes et utgangspunkt for å si noe felles fra kirkene i Norge. Det kan være interessant å knytte seg opp mot dette.
- Gjenkjennelsen av reformert tankegang er tydelig i teksten. Men det er også spor av romersk-katolsk tenkning, både i forhold til tenkning rundt kirkelige tjenester og autoritetsspørsmål. Disse går forøvrig godt sammen med reformert tenkning om kirken som *"the community of faithful"*. Dette er problematisk i forhold til luthersk forståelse av *Congregatio sanctorum*, forsamlingen av de hellige hvor evangeliet forkynnes og nådemidlene forvaltes, som ikke reflekteres i dokumentet.
- Syndsbegrepet knytter seg også til en forståelse av kirken som "samfunnet av de trofaste".
- Dette kan likevel være positivt der hvor reformert tenkning spiller en rolle i kirken vår. Dokumentet tar også inn misjonstenkningen, noe som KV tidligere helt hadde utelatt. En reformert posisjon er også godt egnet som møteplass for å oppnå nødvendige kompromisser og en felles uttalelse.
- Begreper som katolsk, ortodoks, reformert osv., bør i høyden være hjelpebegreper i denne sammenheng, ettersom også luthersk teologi ikke er en ensidig størrelse.
- Hva er de overgripende visjoner for økumenikken? Limadokumentet avfødte en optimisme i forhold til hvor langt man var kommet i konvergens, mens det nå ser ut til at mange kirker har trukket seg noe tilbake. Kan dette leses som en bekymringsmelding? Er det ikke lenger snakk om en konvergens, eller er det beste man kan håpe på *reconciled diversity*?
- De økumeniske begrepene *reconciled diversity* og *differentiated consensus* har ikke nødvendigvis blitt brukt konsekvent. *Reconciled diversity* er særlig brukt av reformerte for å sikre et minste felles multiplum, og har derfor muligens blitt brukt mer ekklesiologisk, mens *differentiated consensus* har blitt brukt mer dogmatisk.
- Det bør legges inn en nærmere refleksjon omkring 1. trosartikkels relevans for ekklesiologien. Det må være et økumenisk krav at dokumentet skal ha noe å si om relevansen av tro på Gud som skaper for kirken.
- Enkelte formuleringer kan være ment som en utstrakt hånd overfor nyevangelikale eller nykarismatiske bevegelser innenfor eller utenfor de etablerte kirkene. Det kan i slike tilfeller også være klargjørende hva det er som skiller oss.

Vedtak:

Sekretariatet utarbeider en strategi for arbeidet med et høringssvar til neste møte.

TN 06/08 Gudstjenestereformen

Saksordfører: Sven Oppegaard

Nemnd for Gudstjenesteliv (NFG) har lagt frem forslag til gudstjenestereformen. Kirkerådet ønsker ikke nå å legge flere føringer på arbeidet, men sende det ut på høring. Oppnevnt som høringsutvalg fra de sentralkirkelige råd er Paul Erik Wirgenes fra Trosopplæringen og Sven Oppegaard fra MKR.

Hovedgudstjenesten og dåpsritualet er den delen av arbeidet hvor man finner de største forandringene. Salmebok og tekstbok er godt gjennomarbeidet, men i ritualene gjenstår det en god del bearbeidelse både teologisk og språklig. Høringen skal foregå fra september til mars. Noen menigheter er plukket ut som prøvemenigheter for å samle erfaring. NFG har lagt ut arbeidet på nett, og har slik sett hatt en åpen runde, men nemnda har ikke mottatt mange innspill på denne måten. Initiativ har vært tatt til å utvide prøveperioden. Biskoper ønsker prøveperiode på tre år, men det spørsmålet tas opp etter høringen.

I samtalen som fulgte ble følgende punkter vektlagt:

- Det er viktig at TN sier noe om arbeidet der hvor det berører viktige økumeniske dokumenter og liturgier som dekker vårt ansvarsområde, men det er en oppgave for TN å avgrense seg. Vår oppgave må begrense seg til det økumeniske og det lutherske, og kan godt kobles opp mot hva det vil si å være evangelisk luthersk kirke.
- Arbeidet bør reflektere den sammensatte virkeligheten i Norge, og ta høyde for indrekirkelige økumeniske verdier. Bl.a. har Indremisjonen vært med på å få frem behovet for en reform av gudstjenesten i retning av en kirke med inkluderende gudstjenesteliv.
- Samtidig bør betydningen av økumeniske tekster refereres til innad i Den norske kirke. Liturgisk materiale vil fungere som uttrykk for Den norske kirke, hvordan det vil oppfattes økumenisk, er et viktig hensyn å ta.

Vedtak:

TN ber sekretariatet avklare om TN ønskes spurt som høringsinstans, eventuelt i hvilken form dette finner sted. Vi ber AU om å forberede saken til oktobermøtet.

TN 08/08 Den norske kirkes høringssvar til LVFs fornyelsesdokument

Sven Oppegaard redegjorde for fornyelsesprosessen som er satt i gang i LVF. LVFs restrukturering i 1990 førte til en ny rådsstruktur med større representasjon fra sør og restrukturering av administrasjonen, som bl.a. førte til at LVF unngikk en større krise. I forberedelsene til generalforsamlingen i 2010 og skifte av generalsekretær, tas flere nye momenter inn i en ny fornyelsesprosess, bl.a. en styrking av de 7 regionene med koordinering ved regionsdesker ved sekretariatet i Genève.

Nemnda stilte spørsmål ved om dette innebærer en styrket ekklesial karakter av LVF, og hvordan toppledelse er tenkt, for eksempel hvordan episkopé og tilsyn er tenkt inn i modellen, noe som vil kunne få konsekvenser for hvordan vi tenker dette inn i en evangelisk-luthersk kirkeforståelse. Foreløpig er ikke dette aktuelt, men man kan forestille seg en utvikling i slik retning. Dette handler blant annet om tosidige økumeniske samtaler, for eksempel om vi kan inngå avtaler med anglikanere og katolikker når det gjelder nattverden.

Vedtak:

TN tok uttalelsen til etterretning.

TN 09/08: Eventuelt - Møteplan

Dato for konsultasjon og høstmøte:

Torsdag 4. desember start 10/12.00: Konsultasjon: "Hva vil det si å være evangelisk-luthersk kirke i dag?"

Fredag 5. desember: Konsultasjon til kl. 15.00

Fredag fra 15.00: Start møte i TN

Lørdag 6. desember: TN-møte til 15.00

Sted: Oslo. Nærmere bestemmelse ettersendes.

Datoer for 2009:

Mars 2009, torsdag 12.–fredag 13.

Oktober 2009, torsdag 8.–fredag 9.

Neste tidsplan planlegges i desember 2008. Torsdag og fredag er ønskelig. TN ønsker normalt å unngå møter i helger. Steder for møtene ble foreslått, dette avgjøres av Arbeidsutvalget.

BFA 23.06.2008

**Referat fra møte i Nasjonalkomiteen for Det lutherske verdensforbund
13. juni 2008 kl. 14.30–17.45 på Kirkens hus**

Til stede:

Fra Frikirken: Leif Gunnar Sandvand og Mirjam Bergh

Forfall: Terje Solberg

Fra MKR/AU: Ingrid Vad Nilsen (leder MKR), Berit Hagen Agøy, Benedicte Aschjem, Ernst Baasland og Einar Vegge

Forfall: Erlend Rogne

Rådsmedlem i LVF: Helge Aarseth

Medlem i LVF/DMDs prosjektkomité: Anne Skjelmerud

Observatører: Atle Sommerfeldt (KN), Cecilie Ihli Waldo (KN) og Knud Jørgensen (Areopagos)

Forfall: Representantene fra Sjømannskirken, Normisjon, Den Norske Israelsmisjon, Den Norske Tibetmisjon, Norges KFUK-KFUM, og Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag

Gjest: Stephen Kienberger (Den amerikanske lutherske kirke i Oslo)

Fra sekretariatet: Olav Fykse Tveit, Vidar Kristensen og Sven Oppegaard

01/08 GODKJENNING AV REFERAT FRA LVF/NK-MØTET I MARS 2007

Vedtak: Protokollen godkjent

02/08 SAMARBEIDSAVTALEN "TO KIRKER – EN TRO"

Leif Gunnar Sandvand:

En bred høringsrunde har funnet sted i de fem presbyteriene. Det foreligger en betydelig variasjon i synspunktene. Synodestyret som bare består av ordinerte, møttes forrige uke og fattet en delt innstilling. Delegater til Synodemøtet velges etter at sakene som er sendt ut, er behandlet i menighetene. Dette vil skje i begynnelsen av september. Synodemøtet finner sted 6.-10. november.

Utviklingstrekk innenfor våre to kirker:

- Frikirken har pr. i dag to ulike former for medlemskap etter konfirmasjonen; fullt medlemskap og begrenset medlemskap. Nå foreligger det forslag om å gå bort fra de to betegnelsene, og i stedet bare ha medlemskap ved dåpen. Stemmerett vil imidlertid følge av å gi en kristen bekjennelse.

- Statskirkeforliket: Dette ble mye bedre enn det en kunne ha ventet og vil gjøre Dnks status i forhold til staten mer lik Frikirkens.

Frikirkens representant mener at disse to momentene medfører at våre to kirker vil ha mer til felles i fremtiden.

03/08 SECOND DRAFT REPORT OF THE LWF RENEWAL COMMITTEE

Sven Oppegaard redegjorde for rapporten.

Momenter fra samtalen:

Under drøftingen ble det understreket at en ikke burde feste seg for sterkt til organiseringen av sekretariatet. Viktigere er det at samarbeidet med organisasjoner for diakoni og misjon er integrert i *communio*. Nå må en drøfte forholdet mellom lokalkirkenes diakoni og den globale kirkes diakoni.

Det forventes en omfattende diskusjon om fremtiden for Department for World Service (DWS) innenfor LVF. Det er viktig å få til en bedre synergi mellom Department for Mission and Development (DMD) og DWS. Mer faglig samarbeid sterkt ønskelig. Ikke tilstrekkelig med én person som skal dekke hele området i en region. DWS får en god del pengestøtte fra sekulært hold. Hvordan det eventuelt vil utvikle seg med den foreslåtte samordningen, er vanskelig å forutse.

Også en organisasjonsmodell inneholder teologi og misjonsstrategi. I forslaget flyttes misjon inn i den store hotpot av utvikling og nødhjelp, og dermed forsvinner den. Hvis den sentrale samtalen skal handle om lokal og global diakoni, er det en fare for at denne diskusjonen vil fortrenge misjonen. LVF bør vurdere en egen avdeling for kirkesamarbeid og evangelisering. Det er beklagelig at ikke lokaliseringdebatten er videreført i dette dokumentet.

Hvis generalsekretæren både skal være ideolog og administrerende direktør, vil arbeidssituasjonen bli umulig. Utviklingen vil gå i retning av en synodal organisasjon. Vektleggingen av gudstjenesteliv, trosopplæring og liturgi er blitt borte. Her aner vi en avteologisering av organisasjonen. Vedr. lokaliseringdebatten: Jerusalem bør fortsatt vurderes som hovedsete for LVF.

Det er ønskelig å gjøre evangelisering og kirkelig samarbeid mye tydeligere. Det er lett å snakke om regionalisering og desentralisering. Men vi må spørre om hva har vi et verdensforbund for? Det er det globale som er viktigst. Derfor må man ha redskaper av global karakter. Det som foreslås, er en balanse mellom det lokale og regionale.

Delingen mellom DMD og DWS en akilleshæl i dag. Men en del organisasjoner har behov for å sortere hva de bruker forskjellige bidrag til. Det behøver ikke bli konkurrerende deler. Mht utviklingen av det synodale: Ikke sikkert at utviklingen vil stå i strid med det episkopale.

Det sterke behovet for å ivareta teologi, liturgi osv. må understrekes.

Det er ønskelig at presidenten kan utøve en oppgave utenom møtene. Vi kan fremheve det vi svarte fra Dnks side om en sterkere rolle for presidenten. Ikke bare spørsmål om presidenten er en biskop eller ikke.

En spør seg hvorfor det ikke står mer om "reconfiguration" og utviklingen av generalforsamlingene?

04/08 OM THE AMERICAN LUTHERAN CHURCH, OSLO

Stephan Kienberger, pastor i Den amerikanske lutherske kirke i Oslo:

Asylsøkere oppsøker ofte kirken selv om deres ønske er å bli bedre integrert i det norske samfunnet. En utfordring for kirken å måtte forholde seg til politiske problemstillinger. Et lite antall har søkt om kirkemedlemskap. Afghanere har i utgangspunktet et negativt bilde av kristne, men har fått endret syn i løpet av sin flukt fra hjemlandet, som lett kan dreie seg om et helt år. Møte med kristne organisasjoner har bidratt til å bedre deres oppfatning.

05/08 GENERELL SAMTALE

- Det er ønskelig at vi fra og med neste år skriver en rapport fra Nasjonalkomiteen. De som er observatører, bør levere sine bidrag. Også problemer i kirkene bør nevnes.

- På møter i DMDs Project Committee er det merkbart at noen taler og andre ikke. De fleste sakene krever profesjonalitet. Fra neste år vil ansvaret for å lese og vurdere prosjektene bli fordelt. Viktig med inkludering av kvinner fremfor likestilling. Gender-dimensjonen er svak eller ofte ikke til stede. Problematikken med kjønnsbasert vold er kommet på avstand. Mandatet for DMD er beskrevet som "Accompaniment for wholistic mission." Dette bør klargjøres.

Konflikt i kirkeliv og profesjonalitet går gjennom hele arbeidet. Det kan virke som om wholistic accompaniment brukes til å abdisere fra prioritering. Følgen av det er at utfordringene kommer tilbake til agencies.

- Viktig å ta inn i fornyelsesarbeidet hvordan en fortsetter oppfølgingen av visjoner, med kapasitetsbygging inn i strukturene, eksempelvis mht. kjønnsbasert vold.

Neste møte: **8. desember kl 14.30–18.00.**

Protokollen er godkjent av rådet 10. juli.

Protokoll Kirkerådet (KR)

04.-06.06.2008

Quality Hotell Alexandra, Molde

Til stede:

Nils-Tore Andersen	Johanne G. Mikalsen
Petter N. Dille	Ingunn Rinde
Terje Fonk	Erlend Rogne
Arne Backer Grønningsæter (06.06.)	Kjersti T. Rogne
Kåre Gjønnes (04.-05.06.)	Olav Skjevesland
Tore Johnsen	Harald Nyeggen Sommer
Lars Erlend Kielland (05.-06.06.)	Anne L. Tveter
Svein Arne Lindø	Sissel Vartdal
Svein Malmbekk	

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Tore Johnsen under sakene KR 25.10/08, 39/08, 37/08, 29/08, 34/08, 33/08, 26/08 24/08, 28/08.

Erlend Rogne under sakene KR 25.10/08, 39/08, 37/08, 29/08, 34/08, 33/08, 26/08 24/08, 30/08, 31/08, 32/08, 28/08, 35/08, 25.1-9 + 11/08.

Lars Erlend Kielland under sakene KR 25.10/08, 39/08, 37/08, 29/08, 34/08, 33/08, 26/08 24/08, 27/08.

Terje Fonk under sakene KR 28/08, 35/08, 25.1-9 + 25.11/08.

Olav Skjevesland og Ingunn Rinde under sakene KR 28/08, 35/08, 25.1-9 + 25.11/08, 32/08.

Forfall:

Arne Backer Grønningsæter (04.-05.06.)
Ingrid Vad Nilsen

Forfall uten vara:

Jorund Andersen

Til stede fra sekretariatet:

Per Kristian Aschim
Ole-Inge Bekkelund
Per E. Dehlin
Lillian Dittmann
Vibeke Fjeld
Åge Haavik
Jens-Petter Johnsen

Øyvind Meling
Gerd Karin Røsæg
Hans-Jürgen Schorre
Jahn-Oluf Skonnord
Synnøve Hinnaland Stendal
Gunnar Westermoen
Paul Erik Wirgenes

Til stede under KR 39/08:

Demokratiutvalgets leder Trond Bakkevig.

Konsulentene fra sekretariatet var primært til stede under behandling av egne saker. Møtet ble ledet av Nils-Tore Andersen, og som vanlig fulgte en ordningen med en saksordfører for hver sak.

Merknader til innkalling og saksliste: Kirkerådet kommenterte at det var for mange saker til møtet.

KR 27/08 ble behandlet i lukket møte. Inhabile representanter: Arne Backer Grønningsæter og Lars Erlend Kielland.

Den 06.06. kl. 10-12 møtte Kirkerådet Møre bispedømmeråd.
Følgende saker ble drøftet:

1. *Fokusforskjellen mellom Kirkerådet og bispedømmeråd*
 - Praktisk menighetsarbeid
 - Visjon sentralt/lokalt
 - Oppgaver ovenfra/nedenfra
 - Personalsituasjonen, strukturendringer, rekruttering
2. *Kirke og kultur*
3. *Religionsdialog*

Kirkerådet deltok også i markeringen av Møre bispedømmes 25-års jubileum på kvelden den 05.06.

Saksliste

Saksnr.	Arkivsak	Sakstittel
024/08	08/110	Referatsaker
025/08	08/112	Orienteringssaker
026/08	08/40	Rapport for bruk av midler fra Opplysningsvesenets fond 2007
027/08	08/27	Uttalelse om ny biskop i Nidaros
028/08	07/308	Visjonsdokument for Den norske kirke 2009-2014 - 2. gangs behandling
029/08	08/13	Kirkemøtet 2008. Program og foreløpig saksliste
030/08	08/18	Ny ordning for hovedgudstjenesten i Den norske kirke
031/08	06/535	Ny tekstbok for Den norske kirke
032/08	06/129	Innstilling til ny salmebok for Den norske kirke
033/08	08/34	Trosopplæringsreformen. Overgang fra prosjekt til drift
034/08	08/132	NOU 2008:1 Kvinner og homofile i trossamfunn. Høringsuttalelse
035/08	07/91	Lokalisering av Samisk kirkeråds sekretariat
036/08	07/333	Kyrkjene i Midtausten og vårt ansvar
037/08	07/423	Evaluering av godkjenningsordning for personer uten cand.theol.grad
038/08	08/109	Orientering om Bærekraftreformen 2007-2017. Organisering og innhold. 1. gangs behandling
039/08	08/131	Styrket demokrati i Den norske kirke
040/08	05/527	Oppnevning av representant til styret i Kirkens Familievern

KR 024/08 Referatsaker

1. Protokoll fra Bispemøtet, 22.-23.01.08
2. Protokoll fra Bispemøtet, 10.-13.03.08
3. Protokoll fra MKR 11.-13.02.08
4. Protokoll fra SKR, 11.-13.02.08
5. Referat fra SMM 12.03.08
6. Protokoll fra møte i styringsgruppa for trosopplæring, 17.01.08.
7. Protokoll fra NFG, 25.-26.01.08
8. Protokoll fra telefonmøte i KR/AU 14.04.08
9. Protokoll fra telefonmøte i KR/AU 25.04.08
10. Protokoll fra NFG, 23.-26.04.08

KR-024/08 Vedtak:

Kirkerådet tar referatsakene til orientering.

KR 025/08 Orienteringssaker

1. Orienteringer fra Bispemøtet og de sentralkirkelige råd (muntlig orientering)
2. Årsrapport fra Bispemøtet 2007
3. Orientering om Utvikling av kommuneøkonomien de siste 10 år: Statsbudsjettet 2008 – Tilskott til kyrkjeleg verksemd i kommunane – orientering om kyrkjerekneskapane 2006 m.m., rundskriv fra KKD, 23.01.08.
4. Særavtale om honorarsatser for enkelttjenester og om særskilt godtgjøring i eget tjenestedistrikt – prestatetjenesten, rundskriv fra KKD, 27.02.08
5. Framtidig organisering av arbeidsgiveransvaret i Den norske kirke, utredning ved KA, 15.03.08
6. Høringsuttalelse. Ansattes kompetansebehov i barnehager i KA-området, 07.04.08
7. Høringsuttalelse. Forslag til læreplan for kunnskapsløftet - Læreplan i religion, livssyn og etikk for grunnskolen, 03.04.08
8. Høringsuttalelse. Forslag til nye sokne- og prostigrenser i Oslo, 15.04.08
9. En flerdimensjonal ordinert tjeneste. Diakon, kateket og kantortjenesten som ordinert tjeneste? Konsekvenser og tjenlighet, utredning ved Kirkerådet, 2007/2008
10. Stortingsmelding nr. 17 (2007-2008) om staten og Den norske kirke
11. Utkast til høringsdokumenter for ny gudstjenestebok, ny salmebok og ny tekstbok

KR-025/08 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

**KR 026/08 Rapport for bruk av midler fra Opplysningsvesenets
fond 2007**

KR-026/08 Vedtak:

Kirkerådet tar den fremlagte rapport om bruk av midler fra Opplysningsvesenets fond til etterretning.

KR 027/08 Uttalelse om ny biskop i Nidaros

Saken ble behandlet i lukket møte. 13 stemmeberettigede var til stede under behandlingen.

KR-027/08 Vedtak:

Kirkerådet har på sitt møte 4.- 6. juni d.å. avgitt uttalelse om utnevning av ny biskop i Nidaros som følger:

- Nr. 1: Tor Singsaas 7 stemmer
- Nr. 2: Olav Fykse Tveit 12 stemmer
- Nr. 3: Ingrid Vad Nilsen 9 stemmer

Dissenser:

- Nr. 1: Olav Fykse Tveit 6 stemmer
- Nr. 2: Berit Lånke 1 stemme
- Nr. 3: Berit Lånke 4 stemmer

**KR 028/08 Visjonsdokument for Den norske kirke 2009-2014 -
2. gangs behandling**

KR-028/08 Vedtak:

Kirkerådet støtter forslaget slik det foreligger, med de innspill som fremkom i møtet.

KR 029/08 Kirkemøtet 2008. Program og foreløpig saksliste

KR-029/08 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2008.

KM 01/08 Innstilling fra protokollkomiteen

KM 02/08 Valg og oppnevninger

1. Valg av Kirkerådets leder 2009-2010
2. Valg av Mellomkirkelig råds leder 2009-2010
3. Valg av Samisk kirkeråds leder 2009-2010
4. Medlemmer til Det Norske Bibelselskaps representantskap 2009-2011
5. Dnks medlem av LVFs råd
6. Dnks kandidat til KEKs sentralkomit 
7. Delegater til KEKs generalforsamling
8. Delegater til LVFs generalforsamling

KM 03/08 Orienteringssaker

1. Statusrapport fra arbeidet med Reform av kirkens gudstjenesteliv
2. Protokoll fra Ungdommens kirkemøte 2008
3. Protokoll fra Bispemøtet 2008
4.  rsmelding for Sjømannskirken/Norsk kirke i utlandet 2007
5.  rsmelding for Døvekirkenes fellesråd 2007
6.  rsmelding for De sentralkirkelige råd 2007
7. Kirken og den økonomiske globalisering (oppfølging 2008)

KM 04/08 Evaluering av godkjenningsordning for personer uten cand.theol- grad

- KM 05/08 "To kirker – en tro". Samarbeidsavtale med Den evangelisk lutherske frikirke
- KM 06/08 Plan for kyrkjemusikk
- KM 07/08 Trosopplæringsreformen. Sluttrapport for forsøks- og utviklingsfasen 2004-2008
- KM 08/08 Visjonsdokument for Den norske kirke 2009-2014
- KM 09/08 Kirke for og med unge mellom 18 og 30 år
- KM 10/08 Kyrkjene i Midtausten og vårt ansvar
- KM 11/08 Styrket demokrati i Den norske kirke
- KM 12/08 Stat-kirke (foreløpig tittel)
- KM 13/08 Bærekraftreformen 2007-2017. Milepælsplan

2. Kirkerådet ber sekretariatet arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2008 med utgangspunkt i de synspunkter som fremkom i møtet.

KR 030/08 Ny ordning for hovedgudstjenesten i Den norske kirke

Kirkerådets behandling

Pkt. 1 ble vedtatt med 12 mot 2 stemmer.

KR-030/08 Vedtak:

1. Kirkerådet vedtar å sende ut til høring fra 1.9.2008 ny ordning for hovedgudstjenesten i Den norske kirke, bortsett fra dåpsliturgien.

Kirkerådet ber administrasjonen bearbeide forslaget til dåpsliturgi på bakgrunn av synspunkter fremkommet i møtet og fremlegge et bearbeidet forslag til liturgi til neste møte i Kirkerådet. Deretter sendes dåpsliturgien på høring.

2. Kirkerådet ber også administrasjonen foreta enkelte justeringer i nattverdliturgien i tråd med synspunkter fremkommet i møtet før dette sendes ut til høring 1.9.2008.
3. Kirkerådet ber om at de synspunktene som fremkom i møtet på høringsdokumentene, tas med når sekretariatet skal ferdigstille dem.

KR 031/08 Ny tekstbok for Den norske kirke

KR-031/08 Vedtak:

Kirkerådet tar til orientering innstilling til nye tekstrekker for Den norske kirke, og sender forslaget til høring 1.9.2008.

KR 032/08 Innstilling til ny salmebok for Den norske kirke

KR-032/08 Vedtak:

Kirkerådet tar Salmebokutvalgets innstilling til ny salmebok i to bind til orientering og sender forslaget til høring fra 1.9.2008.

KR 033/08 Trosopplæringsreformen. Overgang fra prosjekt til drift

KR-033/08 Vedtak:

1. Kirkerådet tar saksorienteringen til etterretning og ber om at det videre arbeidet i forhold til departementet vektlegger at
 - reformens gjennomføringsfase gjøres så kort som mulig.
 - midler til reformen for ettertiden tildeles Kirkerådet som gjennomfører videre fordeling.
 - reformen gjennomføres trinnvis, slik at alle sokn i et visst antall prostier pr bispedømme innfører reformen samtidig hvert år i tråd med opptrappinger over statsbudsjettet. Det skal være Fellestrådene som er tilskuddsmottakere også i opptrappingen av reformen.
 - bispedømmerådene tilføres ressurser slik at de kan få en sentral rolle i forhold til oppfølging av bispedømmets menigheter.

2. Videre ber Kirkerådet om at det utarbeides et forslag til nasjonal fordelingsnøkkel som i hovedsak knyttes til antall døpte, men som kompletteres av en regional utjevning og et eventuelt grunntilskudd. Kirkerådet ber om at forslag til dette legges frem som del av Styringsgruppas sluttrapport.

KR 034/08 NOU 2008:1 Kvinner og homofile i trossamfunn. Høringsuttalelse

Kirkerådets behandling

Kjersti Rogne og Svein Arne Lindø fremmet følgende endringsforslag:
Høringsuttalelsens pkt 7 utgår, beholder § 13.3, jf Møre, Stavanger og Agder og Telemark bispedømmers uttalelser.

Forslaget falt mot 5 stemmer.

Følgende endringer ble gjort i det fremlagte forslag til høringsuttalelse:

Pkt. 3: Kirkerådet vil peke på det sterke vern for trosfrihet...

Pkt 7, 5. avsnitt: Kirkerådet forutsetter at trossamfunnet selv definerer hvilke stillinger som har med trosutøvelsen å gjøre, ...

Det fremlagte forslag til høringsuttalelse med disse to endringene ble enstemmig vedtatt.

KR-034/08 Vedtak:

Kirkerådet vedtar det følgende forslag til høringsuttalelse til NOU 2008:1 *Kvinner og homofile i trossamfunn* med de endringer som fremkom på møtet.

Høringsuttalelsen er vedlagt bak i protokollen.

KR 035/08 Lokalisering av Samisk kirkeråds sekretariat

Kirkerådets behandling

Harald Nyeggen Sommer fremmet følgende endringsforslag:
På bakgrunn av den uro som protokolltilførselen til SKR 20/08 gjenspeiler, ber Kirkerådet Samisk kirkeråd om å arbeide videre for en avklaring av lokaliseringsspørsmålet i forbindelse med Plan for samisk kirkeliv.
Forslag til vedtak punkt 2 utgår.

Arne Backer Grønningsæter fremmet følgende endringsforslag:

1. Kirkerådet slutter seg til Samisk kirkeråds vedtak om lokalisering av Avdeling for samisk kirkeliv under forutsetning av at de nødvendige økonomiske ressurser blir tildelt.
2. På bakgrunn av den uro som protokolltilførselen til SKR 20/08 gjenspeiler, ber Kirkerådet Samisk kirkeråd om å arbeide videre med spørsmålet om hva som kan gjøres for å forhindre at lule- og sørsamisk språkområde blir nedprioritert. Arbeidet med Plan for samisk kirkeliv vil være viktig i denne sammenheng.

Det ble først stemt om over disse to forslagene. Forslaget fra Harald Nyeggen Sommer fikk 6 stemmer. Forslaget fra Arne Backer Grønningsæter fikk 5 stemmer og falt.

Det ble deretter stemt over Nyeggen Sommers forslag og administrasjonens forslag til vedtak. Administrasjonens forslag til vedtak ble vedtatt med 6 mot 5 stemmer.

KR-035/08 Vedtak:

1. På bakgrunn av den uro som protokolltilførselen til sak SKR 20/08 gjenspeiler, ber Kirkerådet Samisk kirkeråd om å arbeide videre med spørsmålet om hva som kan gjøres for å forhindre at lule- og sørsamisk språkområde blir nedprioritert.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake i septembermøtet.

KR 036/08 Kyrkjene i Midtausten og vårt ansvar

KR-036/08 Vedtak:

Kirkerådet drøftet saken og ber om at synspunktene som fremkom i møtet formidles videre til Mellomkirkelig råd.

KR 037/08

**Evaluering av godkjenningsordning for personer
uten cand.theol.grad**

Kirkerådets behandling

Pkt 1 ble endret til:

Kirkerådet ber direktør oppnevne en komité til å utrede en ordning med utgangspunkt i Den anglikanske kirkes Local Ordained Ministry og Ordnungsgemäss berufen i VELKD.

Endringsforslag fra Harald Nyeggen Sommer:

Pkt. 3d) utgår og pkt. 3c) endres til: ...; sist endret 8. feb 2007, delegerer Kirkemøtet til Kirkerådet å oppnevne en klageinstans bestående av fem representanter, hvorav en faglig representant fra ett av de praktisk teologiske seminarer, til å avgjøre klager...

Enstemmig vedtatt.

KR-037/08 Vedtak:

1. Kirkerådet ber direktør oppnevne en komité til å utrede ordning med utgangspunkt i Den anglikanske kirkes Local Ordained Ministry og Ordnungsgemäss berufen i VELKD.
2. Kirkerådet ber direktør oppnevne en komité til å utrede en ordning tilsvarende godkjenningsordning for personer uten cand.theol.grad for de andre vigslede stillingene.
3. Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende vedtak:
 - a) Kirkemøtet ber KKD endre § 4.2 i forskrift om tilsetting av menighetsprest til:
"som del av eller i tillegg til denne graden har en faglig fordypning på minimum 120 studiepoeng innen teologiens hoveddisipliner, eller har dokumentert kunnskaper innen teologiens tradisjonelle hoveddisipliner som tilsvarer dette og"
 - b) Kirkemøtet ber om at Veien til prestatjeneste gjøres gjeldende også for de som godkjennes av Evalueringsnemnda.
 - c) Kirkemøtet fastsetter nye regler om klageordning vedr. kompetansevurdering i forbindelse med tilsetting av prester som ikke er cand.theol.:

Med hjemmel i forskrift av 17. juni 1988 om tilsetting av menighetsprest § 2 fjerde ledd, sist endret 8. februar 2007, delegerer Kirkemøtet til Kirkerådet å oppnevne en klageinstans bestående av fem representanter, hvorav en faglig representant fra ett av de praktisk teologiske seminarer, til å avgjøre klager vedrørende

kompetansevurdering i forbindelse med tilsetting av prester som ikke er cand.theol, §§ 4 og 5. Klageretten følger av forvaltningslovens regler. Nærmere regler for behandling av klagesaker fastsettes av Kirkerådet.

**KR 038/08 Orientering om Bærekraftreformen 2007-2017.
Organisering og innhold. 1. gangs behandling**

KR-038/08 Vedtak:

Kirkerådet tar førsteutkastet om bærekraftreformens organisering og innhold til orientering, og ber om at de synspunkter som fremkom i møtet blir tatt med i det videre arbeid med saken.

KR 039/08 Styrket demokrati i Den norske kirke

Demokratiutvalgets leder Trond Bakkevig orienterte og svarte på spørsmål før behandlingen startet.

KR-039/08 Vedtak:

1. Kirkerådet anser innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke* som et godt utgangspunkt for det videre arbeidet med å utvikle Den norske kirkes demokratiske ordninger. Kirkerådet deler langt på vei de prinsipper og premisser for utvikling av kirkens demokratiske ordninger som legges til grunn i innstillingen.
2. Kirkerådet ber om at det til rådets møte i september 2008 utarbeides nærmere regler for valgordningsforsøk i 2009. Arbeidet skal ta utgangspunkt i innstillingen *Styrket demokrati i Den norske kirke*. Kirkerådet viser også til sin foreløpige drøfting av spørsmålet om direkte og indirekte valg i sak KR 22/08. Forslaget skal innebære:
 - økning av antall leke medlemmer i Kirkemøtet og bispedømmerådene, med en forsiktig differensiering etter medlemstall i bispedømmene, i henhold til forslaget i innstillingen,
 - at ordningen med valg av 5 medlemmer av Kirkemøtet på fritt grunnlag opphører,
 - etablering av reelle valgmuligheter ved valg til Kirkemøte og bispedømmeråd, ved at et antall stemmeberettigede kan stille kandidater som skal føres opp på den endelige valglisten,

- at valg til Kirkemøte/bispedømmerråd gjennomføres som preferansevalg,
 - to ordninger for økt bruk av direkte valg av leke medlemmer i Kirkemøtet/ bispedømmerådene: en ordning med direkte valg i kombinasjon med indirekte valg, hvor arbeidsgruppens forslag til ordning justeres slik at det blir likevekt i antallet som velges ved direkte og indirekte valg (tre til fem ved direkte valg, fire ved indirekte valg), og en ordning hvor alle velges ved direkte valg.
 - at kirkelige valg legges til en felles valgdag, samtidig med offentlige valg, slik at menighetsrådsvalget og direktevalgsdelene av valget til Kirkemøte/bispedømmeråd, legges samtidig med stortingsvalget i 2009, og samtidig med kommune- og fylkestingsvalget i 2011. Dette vil innebære en forkortet valgperiode på to år for de som velges i 2009,
 - at kirkelige valg på samme dag som offentlige valg må gjennomføres slik at de ikke kan sammenblandes med offentlige valg, og at det ved valg av sted for valget legges vekt på at valget skal gjøres mest mulig tilgjengelig for kirkens stemmeberettigede medlemmer, samtidig som det skal vises tilbørlig respekt for de med politisk stemmerett som ikke er medlem av Den norske kirke,
 - at de nødvendige endringer foretas når det gjelder nåværende og framtidige organers funksjonstid.
3. Kirkerådet vil legge fram forslag til regler for valgordningsforsøk for Kirkemøtet 2008. En forutsetter at nødvendig forsøkshjemmel vedtas av Stortinget, og at valgordningsforsøkene godkjennes av Kultur- og kirkedepartementet.
 4. Kirkerådet ber om at forslag til de nødvendige endringer i *Regler for valg av Kirkeråd, Kirkemøtets forretningsorden, Statutter for Mellomkirkelig råd og Statutter for Samisk kirkeråd* legges fram i rådets septembermøte.
 5. Kirkerådet vil framheve nødvendigheten av tilstrekkelig administrativ kapasitet for forberedelse og gjennomføring av demokratireformen, bedret informasjon til alle kirkens medlemmer med utsendelse av valgkort og andre informasjonstiltak, og av tiltak for å gjøre det mer attraktivt å stille til valg, slik at det kan rekrutteres et tilstrekkelig antall kandidater til at det blir reelle valg. Kirkerådet vil understreke at slike tiltak vil være vesentlige for at endringene i valgordningene skal føre til større engasjement og deltakelse i de kirkelige valg.
 6. Kirkerådet anser innføring av godtgjørelse til valgstyrer og stemmestyrer på linje med godtgjørelse ved politiske valg, som nødvendig for å kunne rekruttere det nødvendige personell til gjennomføring av valgene.
 7. Kirkerådet anbefaler at det gjennomføres forsøk med senket stemmerettsalder til 15 år i hele landet ved de kirkelige valg i 2009.

8. Kirkerådet anbefaler at det på sikt utredes å gi lettere adgang til å oppnå stemmerett i annet sokn enn der man er bosatt.
9. Kirkerådet anbefaler at innføring av elektronisk stemmegivning vurderes når det er gjort erfaringer med dette ved offentlige valg.
10. Kirkerådet ber om at det i samarbeid mellom departementet og Kirkerådet utformes reviderte regler for nominasjon og rådgivende avstemning i forbindelse med utnevning av biskoper så snart som mulig. Kirkerådet forutsetter at de reviderte reglene bygger på ordningen vedtatt av Kirkemøtet 2007 (sak 9/07).
11. Kirkerådet ber om at saksbehandlingsreglene for tilsetting av prost endres, slik at bispedømmerrådet får en rolle i prosessen.
12. Kirkerådet forutsetter at ordningene for valget i 2009 er fastsatt så tidlig at det blir tilstrekkelig tid til oppbygging og opplæring av valgapparatet, tid til gode og ryddige nominasjonsprosesser, og tid til godt forberedte informasjonstiltak som også omfatter god presentasjon av kandidatene som stiller til valg.
13. Kirkerådet forutsetter at de nødvendige økonomiske ressurser stilles til disposisjon av departementet, slik at demokratireformen kan forberedes, administreres og gjennomføres på tilfredsstillende måte, at de nødvendige oppstartsmidler stilles til rådighet fra sommeren 2008, og at de økonomiske rammer for valgene i 2009 klarlegges ved framleggelsen av statsbudsjettet for 2009.
14. Kirkerådet ber direktøren avgi høringsuttalelse i tråd med Kirkerådets vedtak.

KR 040/08

**Oppnevning av representant til styret i Kirkens
Familievern**

Saken ble lagt frem muntlig i møtet.

KR-040/08 Vedtak:

Kirkerådet gir direktør fullmakt til å oppnevne ny styrerepresentant i Kirkens Familievern etter Gustav Berentsen for perioden vår 2008 – vår 2012.

VEDLEGG KR 34/08

NOU 2008:1 KVINNER OG HOMOFILE I TROSSAMFUNN

Høringsuttalelse fra Kirkerådet

Kirkerådet takker for muligheten til å avgi hørings svar til NOU 2008:1 *Kvinner og homofile i trossamfunn*.

1. Kirkerådet vil uttrykke at Graverutvalget har redegjort godt og grundig for de menneskerettslige forpliktelsene Norge har på det aktuelle området, slik det følger av internasjonal rett. Kirkerådet har merket seg at forslaget til endringer i likestillingsloven og arbeidsmiljøloven er begrunnet med at gjeldende norsk rett ikke er i samsvar med EØS/EU- rett.
2. Kirkerådet anerkjenner at det i denne saken er snakk om to likeverdige rettigheter: Trosfrihet og diskrimineringsvern, og at det er viktig å finne en balanse mellom disse rettighetene.
3. Kirkerådet vil peke på det sterke vern for trosfrihet i menneskerettighetene (jf. EMK art 9, og SP art 18). Av dette følger det at staten har begrenset mulighet til å begrense denne.
4. Kirkerådet har merket seg at Graverutvalget i denne sammenheng betrakter Den norske kirke som et trossamfunn på linje med andre trossamfunn og at det derfor ikke bør gis særlige regler for Den norske kirke. Kirkerådet er glad for dette. Det uttrykker forståelse for Den norske kirkes egenart og selvforståelse, slik Den norske kirke selv har uttrykt det i dokumentet "Identitet og oppdrag". Dette er i lys av det politiske forliket om staten og Den norske kirke av 10. april 2008 et framtidsrettet synspunkt.
5. Kirkerådet vil vektlegge at forskjellsbehandling ikke må forveksles med diskriminering. Diskriminering er usaklig forskjellsbehandling, men saklig forskjellsbehandling er ikke diskriminering. I dette lys vil vi påpeke at det finnes enkelte utsagn i utredningen, og også i høringsbrevet som ikke holder dette godt nok fra hverandre. Jf. særlig følgende setning på side 66 i NOU 2008:1, der utvalget ikke har sondret mellom termene diskriminering og forskjellsbehandling: "Utvalget mener at målet må være at også trossamfunn fjerner alle former for diskriminering av kvinner og homofile". (Det er også uheldig at dagens bestemmelse har overskriften "Unntak fra forbudet mot diskriminering".) Det skulle være opplagt at diskriminering ikke er tillatt. Saken handler om trossamfunnenes rett til saklig begrunnet forskjellsbehandling ut fra menneskerettighetenes vern av trosfrihet (jf. pkt 3).
6. Kirkerådet vil påpeke at det tross den gjennomgående respekten for menneskerettighetenes vern av trosfriheten, er en tendens i enkelte utsagn i utredningen til å stemple også den forskjellsbehandlingen som trossamfunnene etter menneskerettighetene vil ha rett til, som politisk uønsket. Kirkerådet respekterer at regjering og Storting har likestillingspolitiske mål og gir uttrykk for disse, men betrakter det som en selvfølge at staten i denne sammenheng avholder seg fra tvangsmessige inngrep og press overfor tros- og livssynssamfunnene.

7. *Arbeidsmiljøloven § 13-3 tredje ledd*

Med noen forbehold om enkelte av premissene er Kirkerådet enig i forslaget til oppheving av arbeidsmiljøloven § 13-3 tredje ledd.

Forslaget innebærer at det særskilte unntaket for religiøse trossamfunn til forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform oppheves. Forutsetningen for Kirkerådets tilslutning til dette forslaget er at den generelle unntaksregelen i arbeidsmiljøloven § 13-3 første ledd, ivaretar og sikrer tros- og livssynssamfunns rett til saklig begrunnet forskjellsbehandling på grunn av homofil samlivsform, når dette er begrunnet i tros- og livssynssamfunnets lære og religiøs begrunnede praksis.

For Den norske kirkes del er det et vesentlig moment i vurderingen at Graverutvalget har lagt til grunn at Kirkemøtets vedtak i sak 07/07 *Tilsetjing og vigsling i Den norske kyrkja av homofile i partnerskap. Konsekvensar av fråsegna frå lærenemnda 2006*, vil kunne praktiseres også etter en slik endring av arbeidsmiljøloven.

Forskjellsbehandlingen må nå hjemles i den generelle saklighetsregelen (§ 13-3 første ledd). Med dette menes at kravet til samlivsform nå må være religiøst begrunnet og nødvendig for utøvelse av yrke eller arbeid eller deltakelse i trossamfunnets gjøremål. Kirkerådet vil påpeke at det er en meget problematisk statsoppgave å skulle overprøve hvilke deler av et trossamfunns aktiviteter som faller innenfor bestemmelsens saklige virkeområde og hvilke aktiviteter som eventuelt faller utenfor. Slike skiller kan aldri bli absolutte, og det bør være tilstrekkelig med en dokumentasjon fra et trossamfunns side når det argumenterer for hvilke yrker og områder som er religiøst begrunnet. Vi vil advare mot at staten gjør seg til teologisk overdommer over trossamfunnenes religiøse virke.

Det vil variere i ulike trosretninger og religioner hvilke yrkesfunksjoner som anses forbundne med religionsutøvelsen. Det vil også kunne legges ulike vurderinger til grunn etter virksomhetens art. F.eks. kan barnehager eid av menigheter eller trossamfunn være opprettet med et trosopplærende sikte, eller rett og slett for å bidra til et godt barnehagetilbud i lokalsamfunnet. Det vil kunne være ulik vurdering av hvilke krav en kan stille til de ansatte ut fra dette. Kirkerådet forutsetter at trossamfunnet selv definerer hvilke stillinger som har med trosutøvelsen å gjøre, og at det tas tilbørlig hensyn til trossamfunnets selvforståelse og egenart.

Kirkerådet vil videre framheve at det primært dreier seg om adgangen for tros- og livssynssamfunnene til å forskjellsbehandle på grunnlag av samlivsform. Når tros- og livssynssamfunn ikke anerkjenner noen form for likekjønnet samliv, vil forskjellsbehandlingen i tillegg være knyttet til den seksuelle orientering, men seksuell orientering i seg selv vil ikke være grunnlag for forskjellsbehandling i Den norske kirke og i de fleste andre tros- og livssynssamfunn.

8. *Likestillingsloven § 2*

Kirkerådet slutter seg til forslaget om endring av unntaksbestemmelsen i likestillingsloven § 2, i det en ikke kan se at dette vil få urimelige konsekvenser for trossamfunnene.

Gjeldende § 2 i likestillingsloven har en bestemmelse om at loven "gjelder på alle områder med unntak av indre forhold i trossamfunn". NOU 2008:1 *Kvinner og homofile i trossamfunn* har forslag om at dette første leddet i § 2 skal endres til følgende:

Loven gjelder på alle områder.

Loven gjelder likevel ikke religionsutøvelsen i trossamfunn eller ansettelser i trossamfunn i stillinger knyttet til utøvelsen av bestemte religiøse funksjoner, der kravet om et bestemt kjønn er forholdsmessig og nødvendig ut fra trossamfunnets religiøse lære.

Kirkerådet er enig i at gjeldende formulering er så upresis at unntaksadgangen kan oppfattes som videre enn det som både er ønskelig og eventuelt også den faktiske rettssituasjonen. Ved den mer presise ordlyden, blir kriteriene for unntak tydeliggjort. Foreliggende endringsforslag innebærer et skjerpet krav til dokumentasjon av at kriteriene for unntak faktisk foreligger. Kriteriene er at forskjellsbehandling er forholdsmessig og nødvendig ut fra det enkelte trossamfunns religiøse lære på områdene religionsutøvelse i trossamfunnet og ansettelser i stillinger knyttet til bestemte religiøse funksjoner. Også her er det viktig at det legges til grunn en raus fortolkning og romslig praksis i forhold til kriteriene. Det foreliggende forslaget gir de trossamfunn som har behov for det ut fra sin egenart, mulighet til å forskjellsbehandle de to kjønn. Kirkerådet mener dette er nødvendig i forhold til religionsfriheten.

Å arbeide for et likeverdig og likestilt fellesskap av kvinner og menn er et overordnet hovedmål i strategiplan for kjønns spørsmål og likestilling i Den norske kirke 2000-2008. I forbindelse med Kirkerådets behandling i 2000 av Høring - Forslag til endringer i likestillingsloven (sak KR 09/00) uttrykte rådet glede over forslaget og påpekte at intensjonene i likestillingsloven er i godt samsvar med kristen etikk og i tråd med Den norske kirkes egne intensjoner om likestilling. Det ble da ikke fremmet noe forslag om å endre likestillingsloven § 2, første ledd. Kirkerådet var fornøyd med det. Begrunnelsen var at en fant det "prinsipielt betenkelig dersom vår kirke skulle behandles på en annen måte enn andre trossamfunn".

Vi registrerer at det foreliggende forslaget i NOU 2008:1 både omtaler Den norske kirke som et trossamfunn og også behandler Den norske kirke på samme måte som andre trossamfunn. Vi konstaterer at de fleste ansettelsesorganer i Den norske kirke både ved kirkens praksis når det gjelder likebehandling av kvinner og menn ved tilsetning og ved Kirkemøtets ved ulike anledninger klart uttrykte intensjon om å fremme likeverd og likestilling på alle områder og nivåer, ikke vil ha et forholdsmessig og nødvendig behov for å forskjellsbehandle de to kjønn. Men enkelte steder vil det ut fra hensyn til den lokale menigheten fortsatt kunne være behov for muligheten til unntak fra likestillingsloven også ved tilsetninger i Den norske kirke. Kirkerådet er glad for at kvinner og menn som er ansatt i aktuelle stillingstyper i Den norske kirke, dermed vil ha anledning til å få prøvet sin sak om de skulle mene seg forbigått på grunn av sitt kjønn.

9. Kirkerådet imøteser den varslede gjennomgangen med tanke på en samlet diskrimineringslovgivning. Kirkerådet kan ikke se noen rimelig grunn til at behandlingen spørsmålene knyttet til de her omhandlede bestemmelser i likestillingsloven og arbeidsmiljøloven har slik hast i forhold til det samlede lovforslag mot diskriminering som skal legges fram i juli 2009. For Kirkerådet ville det vært ønskelig å kunne se spørsmålene om unntaksbestemmelsene i likestillingsloven og arbeidsmiljøloven i den større sammenheng som Graverutvalgets samlede forslag til diskrimineringslovgivning vil utgjøre.

Referat fra Fellessamling for SMM, misjonskonsulentene og de regionale misjonsutvalg, Bildøy 11.-12. juni 2008

Til stede:

Nord-Hålogaland:	Jan Torrey Jensen, misjonsrådgiver Arvid Aanstad, SMM Nord Hålogaland
Sør-Hålogaland:	Else Lindeløv, misjonsrådgiver Björg-Evy Jonassen, SMM Sør-Hålogaland
Nidaros:	Olav Svanholm, misjonskonsulent Dagfinn Bjerkestrand, SMM Nidaros (repr BDR Nidaros)
Bjørgvin:	Anne Synnøve Ropstad, misjonskonsulent Astrid Fylling (påtroppende misjonskonsulent) Grethe Lunde, leder SMM Bjørgvin Asbjørn Gjengedal, SMM Bjørgvin
Hamar:	Bjørn Vilberg, internasjonal konsulent
Oslo:	Elisabeth Brændeland, misjonskonsulent
Borg:	Lino Lubiana, misjonskonsulent Arne Servan, leder Borg misjonsråd
Tunsberg:	Knut Edvard Larsen, misjonskonsulent
Agder og Telemark:	Svein Arve Egeland, misjonskonsulent Hans-Thore Leithe, SMM- Agder-Telemark (+ Tunsberg), Misjonsalliansen
Stavanger:	Kjell Børge Tjemsland, misjonskonsulent
Areopagos:	Knud Jørgensen, Asiasekretær Kåre Eriksen, programkoordinator
Den norske Tibetmisjon:	Grethe Raddum, generalsekretær Thore Saksberg, administrasjonsleder
Det Norske Misjonsselskap:	Kjetil Aano, generalsekretær Vidar Mæland Bakke, menighetskonsulent
Israelsmisjon:	Rolf Gunnar Heitmann, generalsekretær Jorunn Andestad Langmoen, ass. generalsekretær
Misjonsalliansen:	Arnt Jerpstad, generalsekretær Grethe Matre, nettverksleder
Normisjon:	Rolf Kjøde, generalsekretær Mari-Anne Nybraathen, avdelingsleder, informasjon
SMM sentralt	Knut Hallen, daglig leder (påtroppende)
MKR/Kirkerådet	Olav Fykse Tveit (nestleder SMM)

Møte med Bjørgvin bispedømmeråd

(hele Bjørgvin BDR med biskop og stiftsdirektør var til stede under denne bolken)

Leder SMM i Bjørgvin, Grethe Lunde ønsket velkommen.

Biskop Ole D. Hagesæther: Samarbeid med misjonsorganisasjoner og kirke i Bjørgvin

Det er flott å se så mye kompetente mennesker som vet mye om misjon, som lever misjon og som brenner for misjon. I Bjørgvin er det 14 prostier; Sjømannskirken er det 14. prosti. Vår samlede visjon er: "Saman vil vi gjere Kristus kjent, trudd, elska og etterfølgd". I turistreklamen kalles vårt område for "Norway in a nutshell". Også kristent sett kan en si at Bjørgvin er det.

Organisasjons-/bedehuskulturen er nok på vikende front. I denne kulturen ligger det også historisk en agg mot embetsveldet. Misjon har nok blitt sett på som vekkelsesfolkets sin sak. Gjennom SMM har vi en kontakt mot menighetene. Vi strevde med å få opp SMM, mange var skeptiske til å bli lagt under den kirkelige strukturen. Biskopen sitter i SMM- utvalget, har vært med på alle møtene og prioriterer dette. Misjon ble nylig satt i fokus på et stiftsmøte. Det er mye ofring til og mye bønn for misjon i Bjørgvin. Kontakten med leirstedene blir viktigere og viktigere. Eks Alværa misjonssenter i Ytre Sogn (NMS): samarbeid omkring minikonfirmantleire.

Vi har ikke fått inn all verden i trosopplæringen. Trosopplæring og misjon henger ikke så tett sammen som vi ønsker. Det må dere hjelpe oss å få til.

I Normisjon arbeider en med forsamlinger. Tror nok at hjemmearbeidet har kommet mer i fokus i forhold til det ytre. Tibetmisjonen er en liten misjon, og nok ikke så godt kjent her. Misjonsalliansen: Prost Svein Arne Theodorsen sitt engasjement smitter på andre.

Israelsmisjonen har jeg veldig sans for, ikke minst teologien der. Jeg har sendt prinsipperklæringen til alle prostene. En vanskelighet hos mange med Israelsinteresse er at de har beveget seg litt mot det ekstreme, men med Israelsmisjonen har vi gode erfaringer. De mange private skolene betyr mye hos oss, bl.a. ved at de sender folk ut på besøk i menighetene.

En menighet (eller bispedømme) uten misjon er som et værelse uten vindu, og da blir det både mugg og mørkt.

Stiftsdirektør Helge Taranrød: Misjon i bispedømmets strategitenkning

Det er spennende å arbeide med strategier, dvs. med ord som skal bli til handling. Et besøk i Church House i London og Den anglikanske kirke gjorde inntrykk. Dette er en kirke som har vært en majoritetskirke, som har opplevd nedgang både økonomisk og i antall medlemmer. Det tok ganske lang tid før en innså realitetene innad; da satte de seg ned og laget en strategi: mission-shaped church. Her gikk en tilbake til grunntenkningen om hva det vil si å være kirke, og hva er det som er kirkens oppgave. Den norske kirke er fortsatt en majoritetskirke. Vår kirke står sterkere enn i England. Men tenkningen er like viktig. I Bjørgvin er vi misjonale i vår strategitenkning jfr. visjonen. Denne søker vi å få alle prestene med på. Når Menighetsrådene (MR) utarbeider sine strategier bruker de denne i sine formuleringer. Visjon er et vanskelig terreng å arbeide i- det er mange hverdager der. Visjonen skal skape et bilde. Vi har en tiltaksplan for hvert år. En stiftskalender som gir info om hva som skjer. En tiltaksplan må være så konkret at en kan ta bilde av det.

Det er ikke oss på bispedømmekontoret som kan fortelle hva som skjer i Bjørgvin, det må alle menighetene være med på å gi innblikk i. Men hva gjør så bispedømmet?

Misjonskonsulenten er sentral i det å koble misjon og ungdom. På ungdomstinget i 2007 (UT-07) var temaet "Kristne i verden". Dette er et krevende tema i dagens ungdomskultur. Noen reiste til Ecuador. UT laget en flott resolusjon: Ungdommen mente at det er på tide at misjon blir satt på dagsorden. Det planlegges en konferanse til høsten, Messenger -08. En konferanse der en ønsker å samles for å snakke om hvordan være en kristen i hverdagen og hvordan møte andre. Misjonsbegrepet er litt i endring. Mye flott skjedde på kirkemøtet, men det er fortsatt vanskelig å snakke om misjon. Misjon handler om å fortelle mennesker om Jesus. Vi i Bjørgvin er ikke verdensmestere, derfor er vi glade for samarbeidet med misjonsorganisasjonene om dette.

BDR-leder Magne Skjeldal: Hvordan vi søker å følge opp kirkemøte- sak 5/05: en misjonerende kirke.

Min opplevelse av KM behandlingen var at det var en spennende og viktig sak. Men det var også en liten fight mellom ulike tradisjoner for å tydeliggjøre det som organisasjonene har gjort og at dette ikke måtte glemmes. En fikk også satt navn på spenningen mellom det økumeniske engasjementet og misjon. BDR har fulgt opp denne saken (eg.de 3 punktene i vedtaket som angår BDR) særlig gjennom vår visjon; ikke minst har vi stadfestet KM sin behandling ved å vektlegge ordet "saman".

[Bjørgvins sitt strategidokument kan leses på <http://www.kirken.no/bjorgvin/>]

Fra samtalen i plenum etter innledningene

Kjetil Aano: Misjonsbegrepet er i endring. Kanskje er det mer rett å si at vår kultur og de mennesker vi skal få med oss er i endring. Det er motvind i kulturen mht å bære frem det geniunt kristne budskapet i dag.

Rolf Gunnar Heitmann: Visjonsformuleringen kommer antagelig fra et misjonsselskap i Sverige. Misjon som noe en gjør sammen. Det er ikke noe enveis. Sammen med sør og øst. Misjonsavtaler gir mulighet til å ta imot impulser fra søsterkirkene. Det er en utfordring å vitalisere en del misjonsprosjektene så de kan bli mer en bare papir.

Lino Lubiana: Skal vi bruke et annet begrep for misjon? Er begrepet så "mørkt" at vi må velge noe annet? Eller kan vi bare vaske det? Begrepet har blitt utvidet fra å ensidig

vektlegge forkynnelsen, til etter hvert også inkludere diakonale handlinger, og økumenikk. Tar dette noe av brodden?

Olav Svanholm: I Nidaros bruker en f.eks også ordet "misjon" i Kirkens bymisjon og i Sjømannsmisjon.

Biskop Ole D. Hagesæther viste til at Sjømannsmisjon nå har byttet navn til Sjømannskirken-norsk kirke i utlandet

Roar Strømme, Bjørgvin BDR: Gjensidighet og vennskapsmenighet skaper engasjement. Dette handler ikke bare om penger, men også om det å besøke hverandre. Et eks er Os menighet som har vennskap med Estland gjennom Tensingbevegelsen (KFUK/M). Besøk, utveksling av erfaringer og ettåringer. Likeledes skaper det å ha en misjonær med tilknytning til bygda engasjement.

Ivar Braut, Bjørgvin BDR og SMM: Viktig å beholde ordet missio. En kan vaske det på nytt, løfte det opp og våge å ta anstøtet. Hovedinnleggene til sakene om "en bekjennende kirke" og "en misjonerende kirke" på KM var gode- de tok vare på det enhetlige. Be for, å gi til misjon er et hjerteslag. Preken er misjon. Presten har et stort ansvar for at misjon blir tydelig.

Kjetil Aano: Der tradisjonen er sterkest, er det vanskeligst å forandre noe. Men de gamle gode dagene kommer ikke igjen. Nye handlingsmønstre må til i en ny tid. SMM er et slikt. Dette tar tid. Før var misjon noe vi gjorde for andre. Nå er vi selv både subjekt og objekt. Vi møter også i andre bispedømmer en ny type åpenhet for misjon. Ikke minst når en knytter misjon og Guds rike sammen. Vi kan ikke være Jesu etterfølgere uten å også skape fred, forsoning osv. Vi har en tradisjon i Norge der disse sidene ved Guds rike er blitt redusert. Synes nå å bli åpenhet i Norge for at en også begynner å ta på alvor den religiøse dimensjon med det å være menneske.

Misjonen må "hentes hjem", slik som diakonien har blitt en normal del av menighetslivet.

?: Alle ord kan fornyes. Viktig å vise innholdet i hva vi gjør. I Bjørgvin har kirken vært tilstede ved alternativmessene og møtt åndelig søkende mennesker.

Knut Edvard Larsen: Utfordringen er å alminneliggjøre misjon. Dette handler i vår kirke om å både bekrefte og utfordre (begrep fra H. Hegstad). Hvordan? Å løfte frem dåpen, der vi blir tegnet med korsets tegn, er menighetspedagogisk fruktbart i dette. Korsets 2 linjer: Den vertikale: bekreftelsen, i dåpen møter vi Guds ja til oss og blir Hans eiendom. Den horisontale: utfordringen, dåpen som innvielse til tjeneste (jfr M. Luthers ord : For alt som er krøpet ut av dåpen, kan rose seg av å være viet til prest, biskop og pave."); til tjeneste i misjon, sendt ut i verden som en del av menigheten sammen med den verdensvide kirke.

Olav Fykse Tveit: Takk for at vi fikk komme hit til Bjørgvin. Vil understreke viktigheten med leirsteder. Å være kirke er å ha fått et oppdrag av Gud - et misjonsoppdrag vi har sammen med alle kirker i verden. Handler om akkompangement (tonefølge). Misjonens rolle i sør er nå å styrke den lokale kirken med å være misjonerende sammen med denne. Misjon gjør det lokalbefolkningen er gode på, ikke å eksportere verdier.

Knut Hallen: Misjon er som laget i en kake .Ikke et stykke av kaken ,men noe som gjennomsyrrer hele kaka. Gjensidighet er konkretisert i 1 Kor 12.Vi må i større grad ta i bruk alle de ulike nådegavene, hele Kristi legeme i funksjon for å virkeliggjøre vårt felles mål.. Misjon er å ikke ha nok med seg selv. Det handler om å dele Kristi kjærlighet. Det å tenke sammen det å være både diakonal og misjonal er viktig.

Vi har nå fått en ny diakoniplan som tar opp i seg begge sidene. Hvordan blir denne planen tatt opp i SMM-sammenheng?

Kjetil Aano: Vi bør se på diakoniplanen i vår SMM sammenheng.

Oppsummering ved Biskop Ole D. Hagesæther

Dette har vært en inspirerende oppdatering. Dette skjer hos oss: Vi lærer, lytter og tenker. Synes det har vært en god avslappet tilstedeværelse her. Godt å høre at dere ikke snakker om "vi må ha flere avtaler", "det er færre foreninger" men tenker misjonalt. Det er godt å se at

dere som er avhengig av økonomi snakker om det misjonale på en slik lett måte.

Organisasjonene må leve videre, og bære misjon videre.

Vi er stolte av Bjørgvin. Husk også på Schreuder og røttene til misjonens begynnelse - de ønsket å være Kristus på det stedet der de var. Hvilke råd vil dere gi oss for at vi kan synliggjøre misjon som sendelse og skape engasjement?

Kanskje er organisasjonenes tid forbi, en kan spørre hvordan skal det gå. Må ta det for det som det er og bli ferdig med det. Vi har fått fornyet tro på at misjon ikke er forbi.

Rapporter fra bispedømmene

Presentasjon av Knut Hallen: Knut ble ønsket velkommen som ny daglig leder av SMM, og han presenterte kort seg selv: Oppvokst i Oslo, MF, ordinert 1996, 3 år som prest i Trondenes, Sjøforsvarsprest i Ramsund 1 år, 2 år i Nittedal og 6 år som misjonsprest i Thailand (NMS). Arbeidet som i en lokal menighet, Laksi, og underviste på det lutherske seminaret (LITE) i Bangkok. I tillegg fulgte han opp diakonale prosjekter i Laos.

Sør-Hålogaland: Har særlig arbeidet inn mot ungdom i samsvar med strategiplanen "Ung i Vårherres verden" [delt ut senere på møtet]. Har kommet godt inn i samarbeidet med de andre på bispedømmekontoret. Trives godt, utfordrende men ikke vanskelig stilling. Samarbeidet med Israelmisjon (Brigdebuilders) og Nord-Hålogaland om de "Unge misjonsprosjekt" og tur til Israel og Palestina i 2007 har vært positiv. Samtaler med organisasjonene om misjonsavtaler som ikke følges opp eller der det er lite engasjement. De fleste organisasjonene er flinke til dialog, og jeg begynner å få oversikt over hvilke avtaler som er inngått. Opplever at samarbeidet i SMM nå går positivt fremover.

Misjonskonsulenten får nå utvidet stillingsramme, og er misjonskonsulent i hele stillingen selv om ikke SMM-org. er med i alt økonomisk.

Nidaros: Sluttevaluering av misjonsavtalene: Vi har satt i gang dette etter de nye avtalerutinene. Vår praksis er: I menigheter som bare har en misjonsavtale tar org. seg av dette, mens i de menighetene som har flere enn 1 avtale, er det misjons-konsulenten. Opplever nå større åpning og interesse for å skifte avtale enn tidligere. Det er ca 15-20 menigheter som tilsynelatende er passive mht misjon. Menighetene får fra bispedømmet 2 ulike tilbud: "Lys til verden -aksjon" eller SMM misjonsavtale i menighetene. De passive er de som ikke gir respons på noe av dette, men disse kan være engasjert i lokalt tilknyttede prosjekt. F.eks. finnes det en Estlandsforening hvor flere bygder er engasjert. Å søke troens kilder: Det er en erkjennelse at det er mye fokus på aktiviteter. Viktig også å tenke på innholdet, hva en skal fylle disse aktivitetene med. Forum for muslimsk-kristen dialog: Dette var en oppgave som ble pålagt meg, og jeg ble med, og har opplevd det som viktig og interessant. Dette er også misjon. Men det tar tid. Mye tid har gått med til ting som dukker opp f.eks. at barnevernet i Trondheim har plassert et barn fra muslimsk familie i et hjem med et lesbisk par.

Hamar: 9 prostivise inspirasjonssamlinger: Deltakerne ble presentert for ulike påstander om misjon (for eksempel: "Misjon hører primært hjemme i misjonsorganisasjonene"), og skulle krysse av for om de var uenig, enig eller vet ikke i forhold til utsagnet. Deretter måtte de forklare/forsvare sitt standpunkt, mens de andre lyttet. Nyansene kom frem, og dette ble veldig nyttig. BDR har vedtatt å holde sammen misjon og internasjonal diakoni i samme rom. Dette er viktig overfor menighetene. I praksis betyr dette KN + SMM-organisasjoner. Bispedømmerådet har invitert flere org. til samarbeid (noen av SMM org, men ikke alle), bl.a. NMS.

Misjonens år 2008: Målet var å få til noe som alle menighetene kan få til. Laget en liten liturgi omkring lysgloben (et misjonssymbol). Laget også samtaleopplegg for menighetsråd og prestene.

Møre: [rapporten forelå, men ingen fra Møre var tilstede. Ny misjonskonsulent blir ansatt i begynnelsen av juni]

Kjetil Aano: Ville ha spurt om hvilken erfaring menighetene gjorde med det 2 mndrs besøket av de 2 prestene fra Kamerun. Det hadde vært interessant. Viktig at vi i SMM ser generelt på hva som må til for at denne type utveksling ikke bare blir en happening, men at det også fører til noe på sikt.

Björgvin: Fra rapporten: ”..det er tungt å få kyrkjelydane engasjert i dei områdene der misjon aldri har hatt nokon plass, medan ein ikkje vil trakke på organisasjonene i dei områdene dei står sterkt. ”. Som sjørøveren fra Kjuttaviga sa: ”Jeg ser dårlig på det ene øye har jeg en lapp og på det andre er jeg blind”. Det er vanskelig der det er et sterkt engasjement. En må kanskje bruke ulike strategier (og bytte dem underveis) og ulik fart i Björgvin. Ett skritt omgangen. Kontekstualisering av arbeidsformen er viktig.

Har en særegen ungdomssatsing. Det har vært en flott utvikling i UT- fra dem som sa: ”hva skal en med misjon?” via et møte med Misjonsalliansens arbeid i Ecuador til UTs resolusjon om at det er på tide at misjon blir satt på dagsorden. Har et ønske om at ungdomsarbeid kan få et engasjement for misjon.

Tunsberg: Misjonsavtale med sluttdato-hvorfor: Misjonsavtalen viktige for å avklare forventningene de 2 partene (menighet + org) har til avtalen. De store org. hadde flere avtaler uten sluttdato, og flere avtaler har bare rullet og gått uten at det har ført til noe særlig engasjement utover kirkeoffer. Erfaringen er at tidsavgrensede avtaler i mange tilfeller bevirker større bevissthet og engasjement for avtalene i menighetene, og bedre samarbeidsklima i SMM. Miniavtaler: Søker å få til, parallelt med andre misjonsavtaler i menigheten, en miniavtale til dem som allikevel gir fast offer til Israelsmisjon. Koster lite for menighetene, men kan ha god signaleffekt.

Ungdommens bispedømmemøte: Misjonskonsulenten fikk en større rolle med dette arrangementet i det undervisningsrådgiiver var sykemeldet. Viktig arena mht ungdom i bispedømmet, her ble misjon tatt opp på en naturlig alminnelig måte på ungdommens egne premisser og fikk derfor godt gjennomslag.

Oslo: Møter med menighetene: Hva er det som gjør at noen møter fungerer og andre ikke gjør det? Følelsen å være etterspurt og bli brukt. At ikke misjon blir en belastning overfor menighetene - det er så mye annet de blir bedt om å ta tak i: ny diakoniplan, trosopplæring osv. Viktig å komme inn i det som er og bidra inn i dette. Opplever nok at organisasjonene er litt passive i forhold til misjonskonsulenten. SMM er oppdragsgiver, men gir meg ikke oppdrag. Skal være symbolbærer, men dette oppleves ikke som nok. Hva skal misjonskonsulentens oppgave og rolle konkret være? Oslo Himmel: En positiv opplevelse. Vi laget bl.a. et banner der det stod misjon= dialog, deling og nærvær. Viktig som markedsføring.

Kjetil Aano: De store byene har nok en annen utfordring enn andre. Her må vi i SMM tenke annerledes. Viktig å tenke markedsføring.

Borg: Tallene på side 22 sier ikke alt om menighetene. 90 av 118 sokn (76 %) har avtaler. Ca 28 har ikke avtaler, men det betyr ikke at de ikke har en aktivitet. Tallene sier f.eks. ikke noe om vennsaksarbeidet. Rapporten berører heller ikke engasjementet med ROM eller menighetsplantingsarbeidet (samarbeid med NMS).

Fikk ny ungdomsrådgiiver i fjor. Godt samarbeid. Følger opp prostene med å gi dem rapport om misjonsavtalene en gang i året.

Fra plenum:

→ Det var bredt ønske om å få en oppdatert oversikt fra alle bispedømmene som viser status for antallet misjonsavtaler (SMM + andre) i menighetene og om mulig det som finnes av vennskapssamarbeid. Knut Hallen bes ta tak i dette til høsten.

Kriteriet for at en menighet har et misjonsprosjekt eller ikke, er om vedkommende menighet selv definerer at de har dette, uansett om det er gjennom SMM eller noe annet.

Agder-Telemark: Svein Arve fikk 2 hovedoppgaver da han overtok etter Silje i fjor: a) flere misjonsavtaler i menighetene og b) arbeide for at misjonskonsulenten blir en fast stilling. Begge deler er innfridd. Misjonskonsulent er ikke lenger et prosjekt men fra i år er det blitt en fast stilling. Vi har nå noen utfordringer i forhold til den styreform vi har hatt med et råd og de 2 arbeidsgruppene. Ungdomsreisen til Kamerun: Begrenset hva slags effekt en får av disse utover nedslag i egen menighet.

Ungdomstinget: her er misjon en viktig del. Ungdom vil være med. Ber konkret organisasjonene legge til rette for ungdomsrettede misjonsprosjekter.

Oppskrift for det som skaper engasjement for misjon i menighetene: 1) God forkynnelse av misjon 2) Oppdatert info fra prosjektet 3) Reise ut.

Har særlig arbeidet aktivt med å bevisstgjøre og skape ansvar omkring misjon blant prestene. Skjer gjennom prostisamlinger der misjonskonsulenten får en time til å snakke om avtaler. Invitere så til inspirasjonssamling med tema: "Misjonal kirke"

Stavanger: Møte med nyreligiøse: Mye usikkerhet pga. for lite kunnskap. Handler om hvordan en kan møte dagens mennesker med evangeliet. Arrangerte i samarbeid med Areopagos en fagdag. Ser dette som en del av misjon. Visitasarbeidet: Menighetene blir på førvisitasmøtene ledet på forskjellige nivåer omkring "hvor er de møtepunktene dere har der mennesker kan møte Jesus? Biskopen får så en rapport med oversikt over bla. misjon i menighetene. Prostevisitas: Prøver ut en ny ordning. Har lagt inn en prostidag der alle menighetene møter. Det er 4 seminarer, ett er et misjonsseminar.

Nord-Hålogaland: *Jan Torrey, som er nytilsatt vil ettersende rapporten*

Misjonsrådgiveren sluttet i aug/sept, og hennes siste oppdrag var ungdomsturen til Israel. Denne har vi ikke fulgt opp så godt som vi har ønsket, dette vil den nye ta tak i. At stiftsdirektøren er med i SMMutvalget oppleves viktig. Det er ikke så lett å få avtaler med andre enn Normisjon og NMS. Men SMM har en positiv plass på bispedømmekontoret.

En kort observasjon generelt med rapportene: Misjon og trossopplæring er lite rapportert. Det viser at her er det fremtidige utfordringer.

Misjonskonsulenten som organisasjonenes medarbeider

Rolf Kjøde: Misjonskonsulentene er ansatt en plass. Bispedømmerådene er ansettelsesorgan. Men SMM har en sentral rolle i å peke ut hvem som blir ansatt.

Innledning til samtale ved Olav Svanholm

I hvilken grad blir misjonskonsulenten engasjert av organisasjonene? SMM er et møte/knutepunkt mellom kirke og organisasjoner, og eksisterer så lenge interessen er der fra begge parter. Jeg har 7 arbeidsgivere, av og til med 7 hatter. Å være misjonskonsulent er en balansekunst, noen ganger som mellom barken og veden. Sett fra organisasjonene blir Misjonskonsulenten en fra bispedømmet, og fra menighetene en som kommer fra misjonsorganisasjonene. M.a.o. i begge tilfellene: en som ikke helt er som oss. Sett i forhold til organisasjonene: Jeg er ikke bispedømmets arbeider, men er jeg organisasjonenes medarbeider? Vil gjerne bli brukt, kjenner alle 6 organisasjonenes særpreg, leser hjemmesider og blader. Nå er f.eks. årboka fra NMS kommet ut. I navnerregisteret står

ikke våre navn, er vi ikke deres ansatt? Jeg var nettopp på Normisjons regionårsmøte, der bl.a. staben ble presentert. Jeg satt i salen som tilskuer... I hvor stor grad blir vi involvert i organisasjonenes medarbeider-fellesskap? Kanskje er det bra at vi står på utsiden? Kanskje skulle vi bli involvert og brukt mer?

Innledning til samtale ved Kåre Eriksen

Jeg opplever dette som et budskap om forvirring. Hva er vårt forhold til misjonskonsulentene? Hva kan vi som organisasjon forvente? De står oppført i Dnk sin årsbok - BDR er arbeidsgiver. Misjonskonsulenten (MK) er brobygger, koordinator, døråpner, utadrettet - derfor er det fra vår side viktig med tett samarbeid. Det er en hårfin balanse mellom knutepunkt og flaskehals. Det er en bragd å kommunisere med 100-200 menigheter, og jeg uttrykker min sympati for dem som er i en 50 % stilling. I hvilken grad MK er integrert, akseptert og kan regne seg som en i organisasjonene - dette er et utfordrende terreng. Det er et problem som det vel er på høy tid at en ser nærmere på.

Med arbeidsmiljø og kontor er det greit. Oppdraget kommer fra SMM. Vi som org. er avhengig av MK når det gjelder misjonsavtaler. Avhengig av drahjelp. En ting er å bruke MK i administrative oppdrag, en annen ting er når det dukker opp fagområder der vi som org har noe å bidra med- handler det om å arbeide inn mot kirkelige strukturer- der blir MK viktig. Apropos 7 hatter: bestillingen fra SMM er klar – det gjelder misjonsavtaler, ikke org.

Fra samtalen etter innledningene:

Rolf Kjøde: Spørsmålet kan grovt formuleres slik: Er det sponsing til stillinger i bispedømmet eller er det å tilsette en inn i vår organisasjon?

Astrid Fylling: Opplever meg som misjonens forlengede arm inn i bispedømmet, ikke minst mot menighetene. Sammen søker vi å finne veier for å sette menighetene i stand til å være misjonale.

Vidar M. Bakke: Veldig nyttig å høre innlegget fra Olav. Dette handler om kommunikasjon. Tror ikke dette skal være vanskelig. Lurer på om MK egentlig ønsker å stå i årboka. MK har også veldig mange oppgaver.

Asbjørn Gjengedal: Dette med mellom barken og veden - det handler om å holde misjonsengasjementet levende - å hente seivje inn fra organisasjonene og til menighetene.

Rolf Gunnar Heitmann: Evalueringen vi hadde gav det bildet at dette er nyttige stillinger. Det sentrale SMM- som er et drøftingsorgan- utarbeider prioriteringsbrev.

Israelsmisjon er en kompetanseorganisasjon på jødemisjon og kirkens jødiske røtter, og MK bør derfor være oppdatert på oss. Viktig å heve kompetansen hos MK, og en arbeider nå sentralt i SMM med å finne ordninger med kompetansehevende opplegg som f.eks studiereise o.a

Svein Arve Egeland: Viktig at det også er en frihet under ansvar. Det er mange som mener ting om hva jeg skal gjøre. Når MK ser andre ting – hva da? Noen er lite etterspurt på det de er gode til. Noen har f.eks. en forkynnergave- får de brukt den?

Mht til kompetanse, er det viktig å hjelpe hverandre.

Knut Edvard Larsen: De første 2 årene som MK er viktige, og de vanskeligste. Derfor er det viktig at når nye begynner at alle org. tar kontakt med dem. Erfaringene så langt viser at her er det et forbedringspotensiale. Informasjon til MK når nye "SMM-kontakter" ansettes i organisasjonene er også viktige. Oppfordrer også org. til mer aktivt å bruke MK sin kompetanse når de lager sine strategier mot menighetene.

Rolf Kjøde: MK ikke ansatt av organisasjonene. Vi bør se nærmere på prosedyrene for ansettelse. MK ikke tilsatt med 7 hatter, men det har nok tatt den retningen.

Arnt Jerpstad: MK er ansatt i bispedømmene. For Misjonsalliansen er det ikke naturlig å ta med MK i årboka. Vi bør nok bli flinkere til å konkretisere i prioriteringsbrevet. Blir lett gjort som du vil, bare vi får avtaler. Vi bør bli flinkere til å gi tilbakemeldinger til dere på hva som fungerer og på hva som ikke fungerer.

Jorunn Strand Askeland: Kanskje kan en organisere dette på en annen måte en regionsvis? F.eks la de som har forkynnergave til motivasjon brukes i hele landet. Det er viktig å se den

enkelte, og gi frihet til å gjøre det vi har tro for. Gi frihet. Må ikke lage regelverk som binder oss.

Arne Servan: MK blir brukt på samme måte som poteten. I Borg så en at oppgavene økte, da måtte vi prøve å stramme inn. MK trenger kompetansereise- helst hvert år!

Olav Fykse Tveit: Gå inn alle de åpne dører en ser. Det er på bispedømmeplan det er mest åpne dører. Viktig at alle kan få bruke sine beste sider. Nettverksarbeid er krevende, kan derfor en ikke gjøre alt. For å være en nettverksarbeider må en være synlig. Det blir aldri for mange møtepunkter, gode e-poster osv der MK blir synlig. Foreslår at en slutter med prioriteringsbrevet sentralt, og at dette lages regionalt.

Kjetil Aano: Som MK har en tilsetning på BDR men identitet til org. Slik er det å være leder ledet av en strøm. Flaskehals: På alle flasker sitter flaskehalsen på toppen.

Hans Thore Leithe: SMM regionale utvalg bistår og er ressursperson for MK. De lager regional strategi. Forventningene må være tydelige. Hva er viktigst? Å styrke misjonsengasjementet i menighetene. Hvordan kan vi gå sammen for å styrke dette engasjementet. Det er SMM sin oppgave.

Jorunn Andestad Langmoen: Fint å møte dere som er genuint interessert i misjon. Jeg oppfordrer alle MK: Ta gjerne kontakt med meg. Er åpen for innspill, tanker og ønsker.

Konklusjon: Innleggene og momentene fra samtalen tas videre med til AU /SMM.

Miniseminar:

Hvordan skape og utvikle engasjement for misjon blant unge idag? Fra ideer og drømmer til konkret handling: er det mulig hos oss?

Misjonstur for ungdom v/: Anne Synnøve Ropstad

2 rapporter fra denne foreligger og blir sendt sammen med referatet (se vedlegg 1 og 2). Er misjonstur for ungdom egentlig produktiv? Et viktig spørsmål. Det kan slå ut at det er bare den som reiser som får noe ut av dette. Men det var strategisk å satse på ungdomsrådet/ ungdomstinget. En viktig del av dette er å samarbeide med en av ungdomsorganisasjonene: NMS-U. Return2Sender, Acta-barn og unge i Normisjon, Tibung.

Messenger 08 " På nett med Gud" v/ Liv- Helga Fure, Acta-leder region Hordaland

Ideen startet med Missionlink Bergen, et nettverk med tidligere elver fra Gå-ut senteret. En begynte å snakke sammen om hvordan en kan utvikle og skape misjonsengasjement blant ungdom. Tenk om vi kunne lage noe liknende Mission 08?

Mitt møte med misjon var møte på bedehuset med lysbilder fra bushen og bil i gjørma. Dette var langt fra min virkelighet. Misjon ble ikke formidlet til meg på et språk jeg forstod. For meg handler misjon om relasjon, å være tilstede i min hverdag, og la Gud fylle meg. Dette er drømmen vår, dette ønsker vi å gi til ungdommene, dette er hva vi vil med Messenger 08. Vi vil knuse myter om misjon. Vise at det er dagsaktuelt, vise at misjon ikke var valgfag på Jesu disippelskole. Vi satte sammen en komité fra ungdomsrådet, Misjonsalliansen, NMS-U, Acta m.fl. Hva skjer? 18-19 okt 2008 håper vi å fylle Skjold kirke. Messenger jfr MSN messenger. Av programmet er det seminarer som: på jobb med Jesus, gi troen hender, livsnær misjon, med Jesus på kafe, om kallet osv. Og aktiviteter som baseball, sjonglering, origami, dans osv. All misjon må ha utgangspunkt i bønn- det er derfor programposter der en bare kan sitte å ta imot. Avsluttes med Fulanimesse og utsendelsesforedrag. Visjonen er å nyskape et engasjement blant ungdom for misjon. Vil vi lykkes? Guds muligheter er større enn våre tanker. Misjon handler om å gå i tro. Vi går på troen på at vi har en nådig mester som reiser oss om igjen om vi skulle feile og mislykkes.

Utfordrende spørsmål: For å få til noe hos dere: 1) hvilke muligheter er det hos dere? 2) Hva går du og drømmer om? 3) Ser du Guds muligheter eller ser du deg blind på dine muligheter?

Up'n Go v/ Bjarte Hove, teologistudent NLA

I studentforsamlinga jeg gikk hørte jeg om misjon, men det var et stort stykke fra det teoretiske til det praktiske. Oppdaget at det var mange i forsamlingen som ikke hadde en tjeneste. Så at det lett utviklet seg en elitegruppe i menigheten, kun for de få. Høsten er stor, arbeiderne er mange, men få er i arbeid. Utfra dette vokste Up'n Go opp. Inspirasjon fra bleiereklamen. Handler om unge som reiser seg opp for å gå ut i misjon. Vi søkte en måte å organisere dette på som er relasjonell og som er over tid. Koble ressurser til behov. En slags manpower sentral. Vi (Salem, Norkirken, Betlehem) satset på å fange opp de som sirkulerte mellom disse 3 menighetene. Vi så også at det var allerede noen som gjorde noe aktivt i andre menigheter. Det var viktig å anerkjenne den innsatsen som allerede var der. Vi ønsket ikke å være en misjonsorganisasjon, men å bli integrert i det som var. Ønsket heller ikke å være organ for menighetsplanting.

Det vi gjør er å sende ungdom ut i en utadrettet tjeneste ut til nærliggende menigheter i Bergen og omegn for f.eks å hjelpe til i konfirmantarbeidet der. Det å få lov til å være med på et lite glimt av når ungdom får møte evangeliet, gjør noe med en. Vi er nå 20 stk, og har litt problem med rekruttering. Se www.upngo.org for å lese mer. Den innsikt jeg har fått om misjon gjennom dette er at misjon handler om å dele. Ungdom reiser it for å dele til andre ungdommer.

Utfordrende spørsmål: Det å ta tak i folk - hvordan tenker vi det i forhold til det å gi folk et kall. Er det forskjell på telefonsalg og det å dele Kristus?

(red.anm.: Tips: for "Up and Go" lignende arbeid se miljøet rundt St. Stephens Church ved London)

Kall som desperasjon. Vitnesbyrd fra Kristian Lande (29 år fra Norkirken i Bergen)

Jeg driver teltmakermisjon. Arbeider 3 uker på Rema 1000 og en uke i Europa. Opplever et kall for at Europa skal kunne få se Jesus på nytt igjen. Ser så mye som er ødelagt av synd i Europa. Jeg blir sint på det. Vi har jo Jesus. Opplever en desperasjon etter nåde. Jeg må gi det videre. Mange vil si at Europa er avkristnet. Frukten av mange liv i Europa er ødelagt av det onde. Mt 9- som sauer uten hyrder. Behovene er store. Derfor har jeg lyst til å fortelle dem om Jesus. Det handler om desperasjon. Det må være desperasjon, en kan ikke ansette folk for at de har lyst på en tur. Det koster sinnssykt mye med penger å sende noen til Afrika. Men å sende en til Europa koster ikke det samme. Det er lett å flytte til Europa, til å jobbe, studere - det er mange muligheter. Jeg er mye mer lik en tsjekker på min alder enn jeg og bestemora mi. Vi har lik subkultur. Drar til Russland - der den lutherske kirke står med åpne armer, og vil arbeide tett sammen med dem. Underviser Bibelen på engelsk i russiske skoler. Ønsker å gi impuls til å nå ut til flere ved at team kan bli sendt ut. Ungdomsteam er også utviklende. At ulike folk sendes ut sammen fører til noe bra.

Utfordrende spørsmål: Ser dere desperasjonen etter nåde i Europa?

Vi delte oss deretter i grupper, fra samtalen i plenum etterpå kom følgende frem som konkretiseringer av hva vi kan gjøre (stikkordsmessige momenter):

- Tror på erfaringen av å møte misjon ute (det å bli tent, desperasjon)
- bli fylt før man har noe å gi
- gi mulighet til å bruke erfaringer; vise tillitt, gi ansvar
- viktig å bekrefte lederne
- være glad i, møte, se ungdommen: "vil du meg vel?"
- man må ville for å få noe til
- lage ungdomsrelaterte misjonsprosjekt
- nettverk, møteplasser (SMM og de unge i bispedømmet - ungdomsting)
- god kommunikasjon over generasjoner er viktig
- langvarig tjeneste bevirkes gjennom kortvarige oppdrag
- tenke både lokalt og globalt. Begge like viktige
- hjelpe lokalmenigheten i Norge til å ta imot og inkludere ungdom: fleksibilitet, åpenhet

- Mange av misjonspionerene var unge mennesker!
- Ungdom må selv finne ut hva de vil
- "Planting" av engasjement vanskelig. Ta tak i det engasjementet som er der.
- Samlinger må være for dem som er der.
- Forbilder er viktige.
- Konfirmant spør: "Hva gjør de kristne når det ikke er søndag?"
- Ha kreative rammer rundt arbeidet.
- La ungdommen gjøre ting, utfolde seg, vokse
- Tent før du drar ut ←→ dra ut for å bli tent
- Veien er en del av målet
- Oppfordre ungdommen til å søke sammen
- Ta imot når ungdom kommer hjem etter kortidstjeneste
- Har misjonsorganisasjonene et opplegg for dette- hvis ikke lag ett! Modell Missionlink. Et nettverk for alle organisasjonene
- Utfordre vennegjenger, ikke ferdig pakke
- BE SAMMEN!

Internasjonal menighet i Bergen: Presentasjon

v/ prest i Bergen Internasjonale menighet, Geir Sakseid og repr. fra menigheten.

Startet 2001/2 som et samarbeidsprosjekt mellom Bjørgvin BDR, NMS og KIA. Nå 70-80 msk i menigheten. Har 1 kinesisk eller engelsk gudstjeneste i uka + cellegrupper. Har også reist på leir sammen i fjellet. Hver onsdag er det nærmiljøkafe (samarbeid med kommunene om lokale). Vi legger vekt på å være en internasjonal menighet. Nå blir vi også sendemenighet for Frode Brügger Sætre som skal ut som misjonær til Mali. Feiret 5 årsjubileum i fjor. Utfordringene: - stadig nyrekruttering, oftest studenter eller innvandrere som vil bli integrert i norske menigheter. – økonomi og prestedtjeneste. Har til nå klart å lønne en i full prestedtjeneste, men neste år reduseres dette til 50 %. Vi er heller ikke helt integrert som menighet i likhet med andre menigheter i Dnk. Et av medlemmene sa følgende om menigheten: "There was a real connection with the churchgoers, the sermons much to grow on, it felt like home". En menighet under biskopelig tilsyn. Ca 15-20 nasjonaliteter representert i menigheten. Er ingen frikirke, men heller ingen A4 Dnk menighet.

Olav Fykse Tveit: Dnk skal ikke bare være for ariske og norsktalende mennesker. De som ikke er arisk har en lang vei å gå, derfor må en finne mellomløsninger som internasjonal menigheter. Det er å forholde seg til verden som den er. Det norske samfunnet trenger også å oppdage at innvanderne også kan være kristne.

Misjonsstrategisk fokus:

Rekruttering til misjonstjeneste & erfaring med voluntører

Innledning ved Grethe Matre

Vi tenker ikke om voluntørene hos oss at de går inn i en misjonstjeneste. Kanskje tenker de ikke slik selv heller. Er det dumt å lage voluntørtjenesten til en ferdig pakke? Unge har lyst til å bestemme selv. De praktiske sidene ved voluntørene har blitt til underveis. Det er ca 50 unge ute hvert år. Noen kommer rett fra skolen, og dette er det første steget på egen hånd hjemmefra. Andre har lenger erfaring med å bo hjemmefra. Minimumstid på 3 måneder, unntak for sommermånedene, men da må de kunne spansk på forhånd. Rekrutterer fortløpende, har ingen søknadsfrist. Ute er det en voluntøransvarlig. Vi har opprettet gjestehus i 2001 i Bolivia, og i 2003 i Ecuador. Vi ønsker å skape et godt miljø for dem ute. Å ha en "luftboble" når ting ikke fungerer fordi settingen er ny er viktig. Sagt av voluntørene: " Dette er den beste tiden jeg har hatt", "...kan ikke kalle meg en kristen, men har lyst til å

gjøre noe for andre” - dette har noe med dette med å bekrefte. Når volontørgruppa er ferdig, har noen fått bevisste holdninger, andre er usikre, men det viktigste er at de som gruppe har gjort noe. De reiser ofte hjem som en forandret person. Hva gjør de konkret? : - lærer-assistenten i en skole, praktisk hjelp i senter for barn, fotballvolontører dvs. lagledere for barn som ikke har fått del i det sivile liv (slik som unger i Norge)- her er de forbilder, konfliktløserne. Volontørene blir alltid spurt om de vil være med i lokale menighet - der er det gjensidig læring. Er det noen som har utdanning, f.eks. ernæringsfysiolog, frisør osv. kan de bli brukt til det. Vi tenker stort om de vi har ute. Ikke hva de skal bli (som ressurs i ettertid) men hva de er nå.

Vi prøver å vise at en ikke trenger misjonskole eller doktorgrad for å være i misjon. Volontørene kommer hjem med et annet innhold av hva misjon er. Misjon er å ikke ha nok med seg selv. Krever en viss kristen vandel av dem. Har ca 200 søkere, alle møter opp til pers. samtale. Mange synes at misjon er et voldsomt ord, og klarer ikke å omtale seg selv som misjonærer. 4 av våre ansatte er tidligere volontører. Mange er med i LaMitad som samler inn penger til prosjekt i Ecuador. Liknende forening for Bolivia; Ilimitado. Noen blir superververe (verve minst 20 faddere). Volontørene betaler alt selv. Prøver å koble disse opp mot menighetene i etterkant hvis de selv vil, men vi har ikke noe eget oppfølgingsprogram.

Innledning ved Grethe Raddum.

Tibtemisjon har ikke eget opplegg for volontører. Hver sommer har vi et kortidsteam som underviser i engelsk. På hjemmesidene våre er det oppfordring til å ta kontakt hvis en er interessert. Utfordring å ta imot 19-20 åringer. Vi strever med å finne ut hva en kan tilby disse. Må være over 20 år, og kristen. Vi har en weekend på forhånd med undervisning om for eksempel buddhismen. Må også lære mye om sikkerhet. De norske går så sammen med et kanadisk team. Det å bygge teamet sammen på forhånd er viktig. Vi har kun i særskilte tilfeller sendt ut 19-20 åringer. Vanskelighetene er den sammenhengen en reiser inn i, familiene som kan ta imot og evt. følge opp. Teamtjenesten er rekruttering til misjonærtjeneste, det er en del av vår rekrutteringsstrategi. Rekruttering er en langsiktig affære. Opplever at vi blir kontaktet av folk som lurte på om Tibetmisjon kan bruke dem, men som synes å ha vært innom flere organisasjoner, som de velger mellom: ”Vi tror det blir dere..”

Fra samtalen:

Rolf Gunnar Heitmann: Israelsmisjon sender ut kortidsarbeidere, også unge familier i volontørtjeneste.

Kåre Eriksen: Areopagos opplever nå vanskeligheter med å rekruttere nok volontører til Ascension House ved Tao Fong Shan i Hongkong. Vi sender ikke ut folk som ikke har livserfaring. Volontørene skal ta imot backpackere. Men 80 % av de som vil reise ut er 19-21 år.

Grethe Matre: En volontør opplever at misjonærene er vanlige mennesker. Å bli sett når en kommer tilbake er viktig. Misjonsalliansen har en samling i etterkant som er obligatorisk for alle volontørene.

Oppsummering ved Kjetil Aano:

Vi må lære at misjonærtjeneste er her og nå. Tjenestemåten varierer, og organisasjonene kan være urimelige trege til å fange opp trender, ikke alle er like fleksible. Oppfølging ved tilbakekomst er viktig.

Vi bør ta opp til samtale i SMM dette med ”shopping av organisasjoner” - om unge som går rundt fra organisasjon til organisasjon.

Tema: Trossopplæring i en misjonal kirke

Innledning ved Kristin Lødøen Hope, undervisningsrådgiver i Bjørgvin Bispedømme

Trosopplæring i dag: hvor står vi? Stortingsvedtaket i 2003. Strategiplan for Dnk 2005-2008 sier: "Vi skal utvikle en systematisk trosopplæring som fremmer kristen tro, gir kjennskap til den treenige Gud og gir hjelp til livstolkning og livsmestring for alle døpte i alderen 0-18 år, uansett funksjonsnivå". Alderen 0-18 år. Definert som 315 timer. Mandatet er altså høyeste prioritet fra Kirkemøtet og Jesu befaling (Matt 28,18-20). Har nå hatt lokale prosjekt i 25 % av menighetene (til sammen 156 prosjekt).

Det som nå er hovedutfordringen er:

- Generering av **læring**
- Ny **plan** for trosopplæring
- **Ressursbehov** for realisering av reformen i hele kirken
- Overgang **fra prosjektfase til driftsfase** i menighetene som har forsøk
- **Innføring** av reformen i menigheter som ikke har hatt prosjekt
- Utvikling av ei samisk trosopplæring
- **Rekruttering** av kvalifisert personell.
- **Kompetanseutvikling** i forbindelse med innføring av reformen.
- **Strukturelle støttefunksjoner.**
- **Profilering** av trosopplæringa i det offentlige rom.
- **Koordinering** av implementeringsprosessen i forhold til andre kirkelige prosesser.

Hvordan skal denne planen se ut?

- En ideologisk plattform (Hva vil vi at vi skal gjøre, teologisk, pedagogisk)
- Ressursbehov og ansvarsforhold
- Rammeplan: Alder/metoder/omfang, kjerneinnhold - Viktig spm: har alle prosjektene og aktivitetene virkelig vært trosopplæring?
- Ressurser på internett: Organisasjonene oppfordres til å lage opplegg som menighetene kan bruke. Dette kan legges ut på felles nettside, evt med link til organisasjonene.

Trosopplæringsekretariatet ber nå om innspill fra menighetene og organisasjonene: Hva slags innhold bør den ideologiske plattformen ha. Hva slags ramme. ALLE inviteres til å gi innspill. Sen de m til trosopplæringsekretariatet ved Kristin Aksøy Alveng, kristine.aksoy.alveng@kirken.no, tlf 23 08 12 88. Kikk gjerne også på databasen over alle prosjektene i ressursbanken på <http://www.kirken.no/storstavalt>.

Fremdriftsplan fremover:

- Sept 2008: Sluttrapport fra styringsgruppa
- Nov 2008: Kirkemøtet gjør vedtak om føringer for videre arbeid
- Jan 2009: Ny plan for trosopplæring sendes ut på høring
- Juni 2009: Ferdig bearbeiding av høringssvarene.
- Nov 2009: Planen legges frem for vedtak på Kirkemøtet.
- Des 2009: Implementering av planen starter.

Misjon og trosopplæring: I ressursbasen kan en søke på "misjon", men det er få rene "misjonsprosjekt". Eks som det er verdt å se på: Fra Tranby menighet: "Inn i hjertet- ut i livet". Vear: "Dilla på Manila". Tysvær: "Misjonsdag". Misjonshøgskolen: "Grensesprengende forkynnelse". NMS -U: til hele jorden osv. Et eksempel fra Bjørgvin er Fjell menighet med T 11-dagen (brosjyre utdelt på samlingen). Her har de knyttet dette til lokalsamfunnet.

Er trosopplæring misjon? Det har blitt sagt om konfirmasjonsheftet som sendes ut til potensielle konfirmanter at det står ingenting om misjon der. Jesusnavnet er heller ikke misjon. Men kanskje er heftet misjon i seg selv?

Når er den ideelle alderen for å ta opp misjon? Noen sier 11 årsalderen. Andre viser til de små drypp underveis.

Viktig å snakke om hva misjon betyr i en ny tid.

Innledning ved Asbjørn Gjengedal SMM Bjørgvin og NMS.

Hele hans innledning er lagt ved som vedlegg (vedlegg 3) og det henvises til denne.

Fra samtalen:

Olav Fykse Tveit: Ordet misjon forstås av mange som = å ikke ha respekt for andres tro. Misjon er å dele. Vi skal dele de godene vi har. Vi kan gi døpte i Norge del i andre kirkers glede over å være en kristen. Alle andre kirker i verden har plan for trosopplæring. Har vi lyst til å lære noe, kan vi vende oss til dem. Temaet for trosopplæringen er "Størst av alt" – fra 1Kor 13.13. Legg merke til hva som står i verset før (v.12)

Inforunde I:

Areopagos:

Vi er inne i en omstillingsprosess. Knud Jørgensen har troppet av som direktør, og er nå Asiasekretær. Birger Nygaard, 48 år fra København, er ny direktør. Vi planlegger en større dag på høsten: Areopagosdagen 2. oktober i Oslo, i Litteraturens hus. Da setter vi opp et tema som vi er opptatt av. "Det urolige hjertet". Innholdet er bl.a en høring, lytterunde om hvordan ny-åndelige mennesker er blitt møtt og ikke har blitt møtt i kirken. Mange har stor kjærlighet til kirken, men har avvist den.

Vi arbeider nå med misjonsprosjekter, men ser at det er vanskelig å ha en konkret katalog.

Israelsmisjon:

Jorunn Anestad Langmoen er den som misjonskonsulenten nå kan forholde seg til. Engasjement for Israelsmisjon er ikke et engasjement en kan velge; Israelsmisjon var den eneste misjon Jesus var aktiv engasjert i. Og Paulus fulgte dette opp. Dette kan vi ikke komme utenom. Israel er hedersbetegnelsen på det jødiske folk uansett hvor de befinner seg i verden: Ukraina, Russland, USA, Romania. Siste inngåtte misjonsavtale var f.eks om et prosjekt i Romania. Vi sender ungdomsteam 2 x i året til Israel, planlegger nå å sende team til Goa i India (her er det 15000 jøder). De skal tilby et møtested. Mange åndelige søkende ødelegger sine liv på disse reisene til India. Teamet skal og stimulere de lokale kristne til å være en del av dette arbeidet.

7 juli får vi et nytt redskap: Hjemmesidene våre blir fornyet og mer interaktivt. Hver uke blir det nytt tekstdrypp for kommende søndags prekentekst med fokus på: hva hørte jødene da de hørte dette første gang? Bridgebuilders: Nytt prosjekt i 2009-2010.

Mye spennende skjer i Israel for tiden. En møter negativ motstand mot misjonsvirksomhet. Men høyesterett har nå slått fast at en messiansk jøde har de samme rettigheter som andre jøder

NMS:

Vi er landets første misjonsorganisasjon og ønsker fortsatt å være en pionerorganisasjon. Vi er også en samarbeidsorganisasjon. I Filmen "Så som i himmelen" har hovedpersonen, en kantor, en drøm: at kormedlemmene skal se at musikk er noe som finnes i dem, og at alle skal finne sin stemme. Når NMS nå arbeider i 17 land handler det ikke om å komme med noe, men å lytte og bidra til at en lokalt kan finne sin stemme. Dvs vi søker å finne noe som allerede er der i samarbeidskirken, og søker å virke til at dette kan tas i bruk. Handler om å lytte til det Gud kaller lokale kirker til.

På øygruppa Komorene som er stengt for misjon, har det nå åpnet seg en dør for den gassisk lutherske kirken. 200 familier får nå hjelp i Burma- dette er i samarbeid med kirken i Thailand. Generalforsamling i Bergen i sommer (9-13 juli). Temaet er Guds drøm. Et fokus nå er Europamisjon. Eks: I Estland samarbeid med Os menighet og som utfordring fra MKR. Også involvert i bispedømmet Carlisle med å bygge opp ungdomsmenigheter. Sjekk NMS sine ressursider for misjonale menigheter! (se under fanen "menighet" på nms.no)- her er det mye bra ressursstoff. anbefaler også boka "Edderkopp og Sjøstjerne- En fortelling om å krysse grenser i misjonal menighetsutvikling"

Inforunde II:

Mellomkirkelig råd (MKR)

MKR er aktivt med i Global Christian Forum som er et bredt forum der alle kristne tradisjoner er representert, altså flere enn de som er med i Kirkens verdensråd (KV). Var samlet til møte i Nairobi i nov. 2007. I 2010 blir det en stor markering av 100 års jubileet for det historiske ekumeniske misjonsmøtet i Edinburgh i 1910. MKR har også en meget viktig og spennende samtalegruppe med Islamsk Råd Norge. Her har de sammen bla. slått fast at: "alle mennesker har lik rett til å skifte religion". Islamsk råd sier for eksempel: "en muslim som er muslim av tvang er ingen god muslim". LVF er nå inne i en fornyelsesprosess, der de også ønsker å komme i dialog med misjonsorganisasjonene om fremtiden. MKR vil oppfordre alle misj.org til:

- å ha et aktivt forhold til LVF
- la org. ressurser tilflyte hele kirken, men vær bevisst på språkbruken.
- å være aktive i den religiøse og økumeniske dialogen som pågår i vårt land (for eks. Wergeland seminaret og lignende.)

Tibetmisjon

Feirer i år 70 års jubileum. Thore Saksberg (adm.leder) er nå ansvarlig for norgesarbeidet, og kontakten med misjonskonsulentene. Landsmøte 30-juli til 3. august på Birkeland folkehøgskole. Fortsatt spennende omkring fremtiden i Tibet. 2 av 3 av våre samarbeidspartnere er nektet ny registrering i Tibet/Kina. Språkstudium i Quinghai i Kina (rett nord for Tibet) er fortsatt mulig. Har ikke samarbeid med noen lokal kirke i Tibet ennå. Fikk inn 250 000 kr til snøfrenene i vinter (særlig gjennom annonse i avis/vårt land). Fortsetter arbeidet i Tibet

Ønsker å sende språkstudenter og da ikke bare 20 åringer men gjerne også 50-åringer. I Nepal er kongen nå ute av palasset og maoistene har overtatt makten. Et av de store spm. er: vil de klare og dele (makt, goder, ressurser etc). "Tilgivelsesseminar" i kirkene i Nepal, bidra til forsoning mellom hinduer og muslimer. Et spennende samarbeid om førskoleutdanning er nå i gang mellom NLA (Norsk lærer akademi) og et opplæringscenter i Katmandu.

Normisjon

Starter nå nytt sjelesorgsenter i Staffeldtsgt. i Oslo i samarbeid med Menighetssøsterhjemmet. Lederen av dette blir Sigmund Danielsen, og Marianne Kraft fra hovedkontoret blir engasjert i dette. Den reviderte hjemmesiden til Normisjon (www.normisjon.no) blir klar i september. Da vil menighetene lettere kunne hente ut info til prosjektene sine. Prosjektkatalogen vil da også bli lagt ut på nett. De fleste henvendelsene vi får ang prosjektene er dirkete fra menighetene. Vil nå søke å sende info til menighetene som vi har misjonsavtale med 1 gang i mnd. Ønsker også å legge til rette for flere turer, noen land er da lettere enn andre for eksempel Aserbajdsjan. Mari-Anne hjelper gjerne til å legge til rette for turer som ønskes av menighetene. Anne hjelper gjerne til med å legge til rette for turer. Misjonskonsulenter oppmuntres til å ta kontakt!

Misjonsalliansen.

Nytt blad Tsjili, har økt opplaget med 1000, nå har de 28.000 abonnenter. Misjonsalliansen (MA) er en tverrkirkelig organisasjon som samarbeider med mange kirker. Vi er ikke en kirkeplantende org. men en kirkebyggende. Har nå inngått en intensjonsavtale med Metodistkirken om arbeid i Liberia. Vil hjelpe til å bygge landet på nytt. Starter opp et pilotprosjekt i Kambodsja med integrert landsbyutvikling.

Mikrokredittprosjektene er viktig for MA sin diakonale profil. Nå søker en å gjøre mikrokredittfond om til banker, først i Ecuador. Ønsker f.eks å være en bank som kan gi fattige bønder forsikring for feilslåtte avlinger. "Fotball krysser grenser" : fotballklubbene Donn, Fløy og Vindbjart arrangerer i juni en fotballcup i Kristiansand. Her møter MA ca 300 fotballag som en kan presentere misjon for. Deltakerne gav penger til fotballprosjekt i Bolivia. Neste år satser de på å ha med 1000 lag.

Arbeider med å styrke miljøprofilen i alle prosjekter. F.eks: Mekongdeltaet- innen 50 år er dette oversvømt. Jobber i Vietnam med å bygge diker og veier for å møte dette. Vi satser på miljø ikke fordi det er politisk korrekt, men for å ta ansvar for miljøet.

Nye tiltak, behov og ideer – vi deler.

1. Fra SMM- Praktisk arbeidsgruppe (SMM/PA)

Bønnebok: "Kjære vakre Gud" bønner fra barn i den verdensvide kirke

Et SMM samarbeidsprosjekt med IKO hvor det er samlet inn bønner av barn fra 4 verdensdeler. Boka som nå er ferdig, ble presentert, og foreligger trykkeferdig 30 juni, slik at organisasjonene kan ha denne for salg på sine sommerstevner. Boka koster kr 158, og blir trykt i et opplag på 3000. Organisasjonene (og misjonskonsulentene) kan få denne for kommisjonssalg, tjener 30 % av salgsummen pr bok. En betaler ikke for boka på forhånd, kun for de som en selger. Det er viktig at denne boka blir spredt og brukt både i organisasjonssammenheng og i menighetene, samt hjemmene. Et viktig redskap f.eks i trosopplæringen. Alle org. oppfordres til å markedsføre denne.

Tildeling av SMM Stipendet "Misjon i trosopplæringen".

Det var i år totalt 14 søkere, og tildelingen for 2008 er som følger:

A: 20.000 kr tildelt Stamsund menighet, Sør-Hålogaland for prosjektet: "Barn og unge i menigheten. Hva kan vi lære av kirker i andre land?" Målet er å gi barn og unge i menigheten et møte med afrikansk kirkeliv og misjon. Prosjektet består bl.a i å utarbeide et opplegg for 11 årsfasen, lage et undervisnings og opplevelseskonsept, foruten å arrangere en Afrika-uke, der en bl.a får besøk av en prest fra Tanzania menigheten har hatt kontakt med tidligere. Menigheten har misjonsavtale med NMS

B: 30.000 kr tildeles Byåsen menighet, Nidaros for prosjektet "Misjonsreise til Nepal. Menigheten har misjonsavtale med Tibetmisjon. Målet med prosjektet er å få til et ungdomsmiljø i menigheten med fokus på at en er en del av et verdensvidt søskenfelleskap, og der ungdommene utfordres til tjeneste og engasjement i misjon. Det er allerede i menigheten en nystartet gruppe på 17 av ungdom som har startet sin egen misjonsgruppe. Midlene blir brukt til en misjonsreise til Nepal. Har beskrevet et godt opplegg for etterarbeid.

Alle organisasjonene og misjonskonsulentene oppfordres til å være mer aktive med å markedsføre stipendiet for 2009, bl.a ved å synliggjøre denne ovenfor avtalemensighetene.

Nettbasert idé-base/ressursbase.

SMM-PA arbeider nå med dette som en oppfølging av fellessamlingen i fjor - der det ble etterspurt et idehefte. Det er behov for et sentralt sted der både misjons-konsulenter, menigheter og misjonsmotivatorer i organisasjonene kan hente ideer til bruk i menighetene. En internettside er mer dynamisk og fleksibelt enn et idehefte. Her samles stoff og linker til stoff for eksempel på org, hjemmesider.

Kommentar:

Hans Thore Leithe: Det er alt for vanskelig å finne frem til stoff om misjon på www.kirken.no. Her må det kunne gjøres noe. Bør vi ha en egen side? Det kan også være en ide å ha en egen intranettside bare for SMM, der en må ha koder for å komme inn.

Menighet og misjon-skalaen.

Knut Edvard Larsen presenterte et pedagogisk redskap for misjonsmotivatorer i arbeidet overfor menighetene. Dette kan f.eks brukes til kursing av nye og gamle misjonsmotivatorer i organisasjonene. (se vedlegg 4)

2. Andre ideer og tiltak

- *Hvordan presentere misjonsprosjektet under en gudstjeneste på en god og effektiv måte ?* Misjonsalliansen delte et eksempel på hvordan de gjør det. En CD med noen bilder og tekst omkring prosjektet, som er kortfattet og selvgående. Denne kan vises på vegg via projektor og PC under kirkeofferet på flere gudstjenester etterhverandre. Lengden er ikke lenger enn det tar å synge "din riksak" mens offeret tas opp. Enkel å lage, men har god effekt, og er godt mottatt. "det er nettopp slike ting vi har etterspurt", sa en prest som så dette. En slik CD kan også vises på rundgang i alle gruppene i menigheten.

- Etterlyser gode opplegg for misjons gudstjenester. Svar: dette finnes allerede både i organisasjonene og på bispedømmekontorene. Men det er mange nye som ikke vet om alt det som finnes. Understreker behovet for en felles ressursbase i SMM.

- *Sør-Hålogalands strategidokumentet "Ung i Vårherres verden"*. Else Lindeløv delte dette ut til inspirasjon for strategitenkning andre steder.

- Ble det ikke laget noen *rollups om SMM* på sentralt hold ? Svar: SMM AU må finne ut om hvordan det ligger an med disse og om de/n også er til utlån i bispedømmene.

- Finnes det *konfirmantopplegg om misjon* ? Svar : Ja, bl.a laget misjonskonsulenten i Agder-Telemark en for et par år siden. Ønske å få den sendt ut på nytt.
→ Svein Arve Egeland bes sende denne ut på nytt til alle pr e-post.

Prioriteringsbrevet 2009

Kjetil Aano: Tanken med prioriteringsbrevet er at det skal være et hjelpemiddel til å prioritere. Det skal gi retningslinjer og impuls.

Spørsmålsstilling til avklaring: Det ble tidligere i møtet foreslått at vi slutter med prioriteringsbrevet sentralt, og at dette lages regionalt. Hva tenker vi om det?

Astrid Fylling: Synes det er bra med prioriteringsbrev. Misjonskonsulentene har også ulike forutsetninger, derfor er dette pedagogisk bra.

Hans-Thore Leithe: Bakgrunnen for at vi begynte med prioriteringsbrevet (eller forventningsbrevet som det først ble kalt) var resultatet av evalueringen. For lekfolk i de regionale SMM-utvalgene er det verdifullt.

Svein Arve Egeland: Viktig å ha det.

Knut Edvard Larsen: Vi bør se på forholdet mellom den strategiplan som SMM sentralt lager og prioriteringsbrevet. I hvertfall hos oss laget det regionale utvalget egen strategiplan bygd på og inspirert av den sentrale. Men når prioriteringsbrevet kom, måtte vi legge det til side, for å lage årsplaner utfra prioriteringsbrevet.

Konklusjon: Det synes som om det er samstemt at en fortsatt skal ha et prioriteringsbrev. Men viktig at det også er rom for de regionale initiativ.

Kommentarer, innspill til det fremlagte forslaget til prioriteringsbrev 2009:

- Det er foreslått å ta ut punktet "misjon og ungdom", og integrere dette inn i "misjon og trosopplæring". Det er klokt. Det er også slik det foreslås, strategisk klokt å få inn noe om gudstjeneste slik som forslaget legger opp til

- Det forelagte ukastet, slik som tidligere er i kronikk lengde. Vi bør ha et halvsidesnotat der en henviser til strategiplanen.

- Jo kortere, jo bedre. Vi bør også tenke at det må være et rimelig forhold mellom prioriteringsbrevet og instruksene for misjonskonsulentene. Hvis det er konflikt mellom det sentrale og regionale prioritering, så må prioriteringsbrevet sees på som retningsgivende.

- Bør vi ha et annet navn enn prioriteringsbrev ? : Forslag: "Fokuspunkt i 2009".

- Bør nok gjøres kortere, samtidig er det mye verdifullt som står der som er stimulerende til selv å tenke konkretiseringer regionalt
- Oppsettet vi har hatt med de siste prioriteringsbrevene er at de består av 2 deler: Innledning (bakgrunn og rolleforståelse) og de 3 prioriteringsområdene. Redaksjonelt er de 3 områdene lagt opp slik: a) situasjonsbeskrivelse/aktualisering b) misjonsteologiske momenter c) konkretiseringer. Alt hører sammen.
- Strategidokumentet bør ligge til grunn, prioriteringsbrevet viser retning for hva misjonskonsulentene forventes å gjøre noe med i løpet av året.
- Viktig å få frem konkrete ideer som viser retning, så kan regionale utvalg ta dette videre.

Konklusjon: Det bør foretas en redaksjon av det forelagte utkastet, søke å korte det ned, men samtidig bevare noe av det innholdsmessige. Vi bør i SMM jobbe med at det er en indre logisk sammenheng mellom strategi og prioriteringsbrev. I det siste er det fokus på det som er aktivitetsområde innefor et avgrenset år. Konkretiseringene av dette er den tolkningen dette gis regionalt i bispedømmene.

→ Knut Edvard bes følge opp og redigere ferdig utkastet etter innspillene.

Evaluering av fellesamlingen 2008:

- 2 interessante og hektiske dager
- Veldig lærerikt. Tar med meg mange gode ideer
- Flott å høre fra de andre organisasjonene. Dumt at ikke alle ble til slutt
- Veldig bra. Men kanskje litt mer konkret om hvordan vi (det reg utvalg) kan samarbeide regionalt- gi hverandre ideer om det.
- Fint å bli kjent med de ulike bispedømmene. Kunne ønske at vi ikke bare satt på møter men brukte kroppen for å besøke noe, se på noe.
- Stort sett flott møte, det jeg fikk minst ut av var sesjon med trosopplæringen
- Spennende å bli kjent. Litt dumt at over halvparten har forsvunnet ved slutten. Programmet var flott tilrettelagt.
- Det var en utfordring med planleggingen at noen var svært sent ute med å si fra om ankomst.
- Hvis noen bor i Tromsø, så er det slik at en er nødt til å dra tidligere pga fly. Dette er litt av forklaringen på at antallet reduseres mot slutten.
- Det har vært den beste SMM fellesamlingen jeg har vært på. Opplevd at vi alle har prøvd å nå et mål sammen.
- Har vært veldig nyttig. Særlig for meg som jobber frivillig, har en ikke så mye tid til å sette seg inn i ting, da har dette vært bra.
- Veldig flott å være her. Veldig bra at vi var på Bildøy, var mer avslappet.
- Flott å bli kjent med den nye daglige lederen (Knut). Knut Edvard har gjort en god innsats med planleggingen av møtet
- Blir fort mange ting på møtet. Bør ha tid til å gå mer i dybden.
- Astrid og Anne Synnøve: takk for flott arrangement! Bolken i går kveld med ungdom var fin!
- Veldig bra, savnet mer luftepauser. Blant de bedre SMM møter. Det var flott å få møte BDRet
- Miniseminaret var flott. Trosopplæringen burde ha vært mer tid til å jobbe med dette sammen
- Flott møte. God styring på tiden og møteledelse
- Optimistisk toner iblant oss- positivt!

Avslutning ved Kjetil Aano:

Vi lærte at også i år ble det mye innhold, burde kanskje kutte ned på antall emner neste år.

Jeg vil fremheve til slutt at SMM har en viktig rolle i den helt nødvendige dialogen med kirken i dag, når den nå holder på å gjenoppdage seg selv som en misjonar kirke. Trenger hjelp til å holde sammen både gleden over å dele evangeliet og det sosiale ansvar. Møtet ble avsluttet med en bønn.

KEL
ref.

Protokoll fra møte i Kontaktgruppa for Mellomkirkelig råd og Islamsk Råd Norge, 29. mai 2008

Tid: 29.05.08, kl. 16-20

Sted: Kirkens hus, Rådhusgaten 1, Oslo

Til stede

Fra IRN: Senaid Kobilica, Jamal Nebolsi, Bushra Ishaq

Fra NKR: Olav Fykse Tveit, Anne Hege Grung, Hanna Bart Hake, Olav Dag Hauge, Jan Opsal, Line Marie Onsrud, Sunniva Gylver, Knut Kittelsaa, Sven Thore Kloster

Fra NKR: Ørnulf Steen, Nora Steene Preston

Orienteringssaker:

1. Religionenes dag i Gamle Oslo

Sunniva Gylver orienterte om Religionenes dag som ble arrangert på Grønland i Oslo 24. mai. Arrangementet var vellykket selv om det dessverre ble dårlig vær. Kanskje arrangementet blir starten på et religions- og livssynsforum i gamle Oslo?

2. Lokal dialog på Løkka

Line Marie Onsrud orienterte om arrangementet "Ulike er like?" på Grünerløkka 30. mai, som ble arrangert av bl.a. Emmaus. Arrangementet var vellykket og involverte i stor grad barn og ungdom.

3. Nytt fra Trondheim

Forum for kristen-muslimsk dialog i Trondheim har jevnlig møter. Framover vil forumet fokusere på miljøspørsmål og religionenes forhold til skaperverket. Forumet vil særlig se på hva slags interreligiøs samhandling man kan få til om klimaspørsmål. Kontaktgruppa håper å kunne bli holdt informert om dette arbeidet, og selv ta tak i tematikken på neste møte. Det vil være viktig å se det interreligiøse arbeidet for klimaspørsmål i sammenheng med Norges Kristne Råd og Kirkens Nødhjelps engasjement.

4. Nytt fra Stavanger

Det har vært diverse interreligiøse arrangement i Stavanger. Jan Opsal har også reist rundt og deltatt på diverse konferanser om interreligiøs dialog og islam.

5. Teater om tro

Samtaler mellom Anne Hege Grung, Shoab Sultan og Lynn Feinberg framføres på matinéforestilling 4. oktober på Det norske teateret.

6. Forskerkonferanse i Roma

Anne Hege Grung presenterte felleserklæringen om trosfrihet og konvertering på en europeisk forskerkonferanse om religionsdialog i Roma. På seminaret ble de teologiske argumentene som ligger til grunn for erklæringen etterlyst. Anne Hege Grung følger opp

med Shoaib Sultan og Senaid Kobilica for å skrive en artikkel om den teologiske argumentasjonen.

7. Lambethkonsultasjon om *A Common Word*

Oddbjørn Leirvik reiser til Den anglikanske kirkens hovedkvarter, Lambeth Palace, som delegat for Det lutherske verdensforbund på en konsultasjon om brevet fra de 138 muslimske lederne, *A Common Word*. Han vil delta både som forsker og som representant for Det lutherske verdensforbund. Det er erkebiskop Rowan Williams som har invitert til konferansen med den hensikt å få til et kristent svarbrev til muslimene.

8. STLs konferanse om religionspolitikk på Lillehammer.

13.-15.6. arrangeres det religionspolitisk landskonferanse på Nansenskolen på Lillehammer. Hanna Bart Hake drar på denne som representant for Mellomkirkelig råd i Kontaktgruppa. I tillegg vil både Shoaib Sultan, Asghar Ali, Oddbjørn Leirvik, Anne Hege Grung, Olav Fykse Tveit og Sven Thore kloster være med på konferansen og bidra med innlegg.

Sak 05/08 Godkjenning av innkalling og protokoll

Innkallingen og protokoll fra 06.03.08 ble godkjent.

Sak 06/08 Oppfølging av felleserklæringen og engasjementet for trosfrihet

Hanna Bart Hake la fram en oppfølgingsplan for felleserklæringa mtp. lokale forhold. Det vil være viktig å formidle at Kontaktgruppa har begrensa mulighet til å løse lokale konflikter. Evt. konflikter som måtte oppstå er først og fremst en lokal utfordring – både for den lokale kirken og den lokale moskeen. Samtidig vil det være viktig å utpeke sentrale ressurspersoner i hver organisasjon som kan bistå med informasjon og støtte dersom dette trengs. Det er naturlig at sekretariatene i IRN og MKR tar på seg denne oppgaven, og de bes om å utarbeide videre strategier for oppfølging og beredskap.

Til høsten lanserer Oslokoalisjonen sine *Codes of Conduct for missionary activities*. I den anledning vil det være naturlig å arrangere et felles seminar med dem hvor vi markerer felleserklæringen. På dette seminaret bør både MKR og IRN presentere sine teologiske refleksjoner/argumentasjonsrekker for religionsfrihet, og dette bør sees i sammenheng med den nevnte artikkelen i orienteringssak 6.

Kontaktgruppa utfordret også Line Marie Onsrud til å tenke hvordan utfordringene i forhold til religionsfrihet og misjon kan tas tak i hos de teologiske utdannelseinstitusjonene.

Sak 07/08 Konverteringsproblematikk og asylsøkere

Det ble redegjort for situasjonen i Utlendingsnemnda (UNE) hvor over 100 afghanere har anført konvertering som grunnlag for opphold i Norge. Mellomkirkelig råd er kritisk til både

UNEs praksis for å teste konvertittenes troverdighet, og til noen av de kristne menighetens dåpspraksis.

Norges Kristne Råd (NKR) har laget anbefalinger til sine medlemskirker der de ber menighetene være varsomme med å døpe mennesker uten oppholdstillatelse i Norge. Men anbefalingene til NKR må ikke misbrukes og settes opp mot trosfriheten. Det er anbefalinger til menigheten om hvilke vurderinger de bør gjøre i forhold til asylsøkerens beste. Det er ikke anbefalinger for dem som søker dåp. Mennesker er velkommen i menighetsfellesskap uavhengig av om de er døpt eller ikke.

Kontaktgruppa mente at det er viktig å understreke ovenfor UNE at trosfriheten gjelder for alle mennesker – også for asylsøkere. Det må ikke stilles andre krav til denne gruppen enn det gjøres til vanlige nordmenn. Tro og trosfrihet kan ikke bli definert som en privatsak som ikke har menneskerettslige konsekvenser.

Kontaktgruppa mente også på generelt grunnlag at mennesker, uavhengig av religiøs tilhørighet, ikke bør returneres til farlige områder hvor de risikerer å bli forfulgt. En for restriktiv norsk flyktningpolitikk kan føre til at mennesker blir presset til å gå på akkord med egen religiøs integritet. Dette budskapet bør adresseres både til UNE og til norske politikere.

Sak 08/08 Engasjement mot kjønnsbasert vold

Anne Hege Grung, Bushra Ishaq og Sven Thore Kloster presenterte en skisse til hvordan Kontaktgruppa kan arbeide for et seminar og en fellesuttalelse hvor vi tar avstand fra kjønnsbasert vold. Arrangementet bør finne sted midtvinters til neste år, og være både et seminar og en lansering. Det blir viktig å presentere ulike teologiske refleksjoner om temaet både i fellesuttalelsen og på seminaret, i tillegg til empiri som går ut over de teologiske rammene. Ungdom bør også inkluderes på seminaret.

Arbeidsgruppa jobber videre med et tekstforslag til uttalelse og program for seminaret som Kontaktgruppa kan diskutere på neste møte.

Neste møte: Onsdag 27.august kl. 16-20 hos IRN i Oslo

Protokoll fra møte i Kontaktgruppa mellom Det Mosaiske Trossamfund (DMT) og Mellomkirkelig råd for Den norske kirke (MKR) 18. juni 2008

Tid: 18.06.2008 kl. 1600-1830

Sted: Kirkens hus, Rådhusgaten 1, Oslo

Til stede:

Fra DMT: Anne Sender, Joav Melchior

Fra MKR: Olav Fykse Tveit, Oskar Skarsaune, Elisabet Kjetilstad, Marit Halvorsen Hougsnæs, Hans Erik Raustøl, Sven Thore Kloster

Sak 01/08: Godkjenning av innkalling og protokoll

Innkalling og protokoll ble godkjent.

Sak 02/08: Dommen i Bhattisaken

Kontaktgruppa diskuterte dommen i Bhattisaken hvor Bhatti ikke ble dømt for terror, men for grovt skadeverk, etter å ha skutt mot synagogen i Oslo. Av respekt for prosessen har DMT valgt å ligge lavt og ikke kommentert rettsaken. Men nå som ankeprosessen er ferdig, stiller man seg spørrende til om alt har blitt grundig nok belyst. Blant annet så har deler av DMTs aldershjem blitt lagt ned som følge av at eldre er redd for å bo der. For DMT er det ingen tvil om at skytingen oppleves som terror.

Både MKR og DMT har uttrykt til pressen at de opplever skytingen som terror. Man står ovenfor en situasjon hvor det ikke er helt samsvar mellom den juridiske og den allmenne bruken av begrepet terror.

Noe av det mest problematiske med dommen er at den kan tolkes dit hen at det som skjer med en minoritet ikke er like viktig for majoriteten. Men Kontaktgruppa la vekt på at skytingen ikke først og fremst bare var et angrep på norske jøder og et problem for denne gruppen. Skyting mot en synagoge bør i høyeste grad anses som noe som skaper sterk frykt i hele befolkningen. Hvis det å tilhøre en etnisk eller religiøs gruppe betyr at man er i fare, er skytingen på synagogen moralsk sett et angrep på alle troende som samles – og også det norske storsamfunnet. Dersom dommen signaliserer at slike angrep ikke er tilstrekkelig alvorlige fordi de bare rettes mot en liten gruppe av befolkningen, er vi farlig nær holdninger som ikke hører hjemme i en rettsstat. I Norge skal minoriteten ha minst like stort krav på beskyttelse som majoriteten.

Det er i og for seg fornuftig at terskelen legges høyt for hva man omtaler som terror – spesielt med tanke på den internasjonale terrordiskursen som ofte misbrukes politisk. Men desto viktigere blir det å ta begrepet tilbake og fylle det med et innhold som relevant for norske forhold. Dersom den nye terrorloven ikke makter å definere det som vil være terror i Norge, kan man spørre seg om lovgiverne har innført et nytt problem med denne loven. Dersom man har fått en situasjon hvor minoritetens frykt ikke blir tillagt betydelig nok vekt, har vi et problem, både moralsk og politisk.

MKR uttrykte at dette også angår dem, og vil derfor skrive et debattinnlegg til Dagbladet. DMT vil avvente og se hva de gjør, men tar uansett kontakt med Knut Storberget for å luften sine bekymringer. Det er underlig hvis det ikke blir noen offentlig debatt om dommen.

Anne Sender og Olav Fykse Tveit vil også prøve å få en samtale med Harald Stanghelle om saken.

Sak 03/08: Oppsummering fra religionspolitisk konferanse på Nansenskolen

Både MKR og DMT var representert på STLs religionspolitiske konferanse på Nansenskolen på Lillehammer, 13.-15. juni. Det var en spennende konferanse hvor religionspolitiske temaer som religion i det offentlige rom, rettighetskollisjon og framtidvisjoner ble drøftet. Det kommer til å legges mange viktige rammer de nærmeste årene for religionspolitikken i Norge. Kontaktgruppa ønsker å følge med i debattene som går og samtale om aktuelle religionspolitiske temaer framover.

Sak 04/08: Lokale dialoger mellom jøder og kristne

Hans Erik Raustøl, prosjektleder for Religionsmøte og menigheten (ROM), innledet til en samtale om lokale dialoger. Det er et gjensidig ønske hos DMT og MKR å få til flere og bedre lokale dialoger, men dette er også et spørsmål om kapasitet. Tiden man kan bruke på dialogvirksomhet er begrenset fordi menighetene først og fremst må konsentrere seg om egne kjerneoppgaver før de involverer seg i dialog. Men det betyr ikke at dialog ikke anses som viktig. Det er bra at både ROM og DMT kjenner til hverandre, så får man heller ta stilling til de enkelte dialogtiltak når slike melder seg.

DMT inviterte både ROM, MKR og andre til et infomøte om hva DMT arbeider med i løpet av høsten d.å. Det ble foreslått at dette møtet legges sammen med neste møte i Kontaktgruppa.

Sak 05/08: MKRs engasjement i Midtøsten

Olav Fykse Tveit orienterte om Den norske kirkes engasjement for Midtøsten, og da særlig MKRs arbeid, Trond Bakkevigs arbeid og det arbeidet som drives gjennom Kirkenes Verdensråd.

Det var veldig positivt at Anne Sender var til stede på gudstjenesten i Ris kirke som markerte KV's bønneuke for rettferdig fred i Jerusalem. KV's bønneuke er verken ment å være proisraelsk eller propalestinsk, men pro-peace og pro-justice.

Sak 06/08: Samtale med HL-senteret.

Det lyktes dessverre ikke å finne en møtedato i vår med HL-senteret som passet for alle involverte parter. Men både HL-senteret og Kontaktgruppa ønsker å få til et møte i løpet av høsten, og dette skjer den 26. august kl. 16.

Kontaktgruppa har ønsket å møte ledelsen ved senteret for å ta opp senterets dekning av L-delen (livssyn) med dem. Et viktig anliggende for Kontaktgruppa er at L-delen ikke bare må ta utgangspunkt i teoretiske og sosiologiske perspektiver, men i økende grad tilnærme seg feltet på religiøse og praktiske premisser. Det er også et ønske at senteret kan fokusere mer på religion i det liberale samfunn, samt styrke informasjonsarbeidet om vitenskapens mørke historie i forhold til raseforskning og rasisme.

Neste møte i Kontaktgruppa blir 6. november kl.1900 hos DMT i Dalsbergstien.

Skyting mot et gudshus er terror

Avisinnlegg på trykk i Vårt Land 26.06.08 og Dagbladet 27.06.08

Nylig gikk fristen ut for påtalemakten til å anke i Bhattisaken. Det er beklagelig at dommen ikke ble anket. Selv om Bhatti ble dømt for blant annet grovt skadeverk, ble han – under noe tvil, som det heter i dommen – frikjent fra anklagene om at skytingen mot synagogen i Oslo var en *terrorhandling*.

Det er forståelig at både forarbeidet til den nye terrorloven og dommen i Bhattisaken legger opp til at terrorbegrepet skal tolkes restriktivt. Dagens situasjon, hvor den internasjonale terrordiskursen ofte misbrukes politisk, tilsier at Norge bør være varsom med å definere noe som terror. Allikevel må ikke dette føre til at man ikke makter å fylle begrepet med et innhold som er relevant for norske forhold.

Det er nettopp for å få et terrorbegrep som er mer tilpasset den norske virkeligheten at dommen burde vært anket. Straffeloven § 147a definerer en terrorhandling som noe som er begått med det forsett å skape alvorlig frykt i en befolkning. Synagogen i Oslo ble beskutt med den hensikt å ramme norske jøder. Men det er ikke først og fremst et problem bare for jøder. Det bør i høyeste grad anses som noe som skaper sterk frykt i hele befolkningen: Hvis det å tilhøre en etnisk eller religiøs gruppe betyr at man er i fare, er skytingen på synagogen moralsk sett et angrep på alle troende som samles, og også det norske storsamfunnet. Dersom dommen signaliserer at slike angrep ikke er tilstrekkelig alvorlige fordi de bare rettes mot en liten gruppe av befolkningen, er vi farlig nær holdninger som ikke hører hjemme i en rettsstat. I Norge skal minoriteten ha minst like stort krav på beskyttelse som majoriteten.

Jeg er ikke jurist, og vet heller ikke om det er lovteksten eller lovfortolkerne som må bære det største ansvaret for utfallet av dommen. Men når den er formulert slik at et planlagt og fryktskapende attentat mot en etnisk og religiøs minoritet blir definert som ikke-terror, og dermed får et skinn av å ikke være "så ille", er det verdt å spørre seg om hva vi har oppnådd med den nye terrorloven.

Olav Fykse Tveit

Generalsekretær for Mellomkirkelig råd for Den norske kirke

Årsmøtereferat 2008

(Begge referatene blir formelt godkjent først på neste STL-møte)

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

styreleder Bente Sandvig koordinator Anders Kartzow

Referat fra Årsmøte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn**Dato:** Tirsdag 26. mars, fra 17.00-19**Sted:** Interkulturelt museum, Tøyenbekken 5.**Til stede:**

Egil Lothe	Buddhistforbundet
Sven Thore Kloster	Den norske kirke
Olav Fykse Tveit	Den norske kirke
Jan Benj. Rødner	Det Mosaiske Trossamfund
Bikramdeep Sing	Gurduara Sri Guru Nanak Dev Ji
Bjørn Jansen	Holistisk Forbund
Kristin Mile	Human-Etisk Forbund
Bente Sandvig	Human-Etisk Forbund
Shazia Mushtaq	Islamsk Råd Norge
Shoaib Sultan	Islamsk Råd Norge
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Dag Nygård	Norges Kristne Råd
May-Lisbeth Myrhaug	Oslo Katolske Bispedømme

1 Godkjenning av innkalling og dagsorden

Årsmøte godkjente innkalling og dagsorden uten merknader

2 Valg av protokollunderskrivere**Årsmøtets vedtak:** May-Lisbeth Myrhaug og Bjørn Jansen undertegner årsmøteprotokollen.**3 Vedtektsendringer****Årsmøtets vedtak:** Årsmøte vedtar forslag til ny paragraf 2. Årsmøte overlater til AU å arbeide med den språklig presisering av paragrafen basert på innspill fra årsmøtet. Bakgrunnen for endringen av paragrafen protokollføres.

Bakgrunn:

I arbeid med organisasjonsutvikling i 2007 har fremtidig representasjon i STL for de store og mindre medlemssamfunnene og fremtidige kriterier for medlemskap vært diskutert. Et ledd i dette arbeidet har vært å vurdere endringer i § 2. Ny §2 tar sikte på å sikre at paraplyene i STL kan være representert med et større mangfold av stemmer. Derfor vil §2 også legge begrensninger på hvem som kan være paraplyenes representanter i Rådet.

Ny § 2:

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn (STL) består av oppnevnte representanter fra tros- eller livssynssamfunn, eller paraplyer av disse. Tros- eller livssynssamfunn har to representanter, hvorav en har stemmerett. Paraplyer av tros- eller livssynssamfunn har inntil tre representanter i STL, hvorav en

Årsmøtereferat 2008

representere av et tros- eller livssynssamfunn som er direkte representert i STL. STL skal ha minst tre møter i året hvorav et møte skal være årsmøte.

4 **Årsrapport 2007**

Årsmøtets vedtak: Årsmøte vedtok årsrapport 2007.

5 **Regnskap 2007**

Årsmøtets vedtak: Revisorgodkjent regnskap og balanse 2007 godkjent

6 **Arbeidsplan 2008**

Årsmøtets vedtak: Arbeidsplanen godkjent. AU innarbeider i arbeidsplanen tros- og livssynsmessig betjening på sykehus med utgangspunkt i May-Lisbeths notat på saken.

7 **Budsjett 2008**

Årsmøtets vedtak: Budsjett 2008 godkjennes. AU får i oppgave å balansere budsjettet slik at det går i null. Til neste årsmøte utredes muligheten for å øke godtgjørelsen til leder og arbeidsutvalget.

8 **Valgkomité**

Årsmøtets vedtak:

Arbeidsutvalg (for ett år): Espen Lynne Amundsen (Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige), Sven Thore Kloster (Den norske kirke) og Shazia Mushtaq (Islamsk Råd Norge).

Oslokoalisjonen: Ingen kandidat til valg. Valgkomiteen arbeider videre med å finne kandidat. Bente Sandvig fortsetter som representant i Oslokoalisjonen frem til neste rådsmøte (13. mai).

Det protokollføres at Espen Lynne Amundsen og Sven Thore Kloster velges for en ny periode. Shazia Mushtaq velges for sin første periode. Det protokollføres at valgkomiteen får i oppgave å finne erstatter for arbeidsutvalgets kandidater om de trekker seg i løpet av perioden.

9 **Medlemskap**

Kristensamfunnets medlemsskap i STL

Årsmøtets vedtak: Kristensamfunnet innvilges medlemskap i STL og årsmøtet stiller seg bak AUs begrunnelse for dette.

Den norske kirke, Oslo Katolske Bispedømme og NKRs representasjon i Rådet:

Årsmøtets vedtak: Årsmøte gir sin tilslutning til at Oslo Katolske Bispedømme og Den norske kirke er direkte representert i Samarbeidsrådet, og at Norges Kristne Råd er representert som paraplyorganisasjon med de vilkår som følger av dette i forslag til ny § 2.

Oslo 2. april 2007

Anders Huuse Kartzow, koordinator

Protokollunderskrivere:

Bjørn Jansen

May Lisbeth Myrhaug

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Telefon: styreleder Bente Sandvig 23 15 60 54 koordinator Anders Huuse Kartzow 23 08 13 40

Referat fra møte i Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

Tid: Tirsdag 13. mai, kl. 17.30-19.30

Sted: Folkets hus, Youngsgate 11.

Tilstede:

Gisle Bie	Kristensamfunnet
Bjørn Jansen	Holistisk Forbund
Usha Viswanathan	Sanatan Mandir Sabha, Norway
Kristin Mile	Human-Etisk Forbund
Espen Lynne Amundsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Are Svendsen	Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige
Shazia Mushtaq	Islamsk Råd Norge
Thuan Pham Cong	Oslo Katolske Bispedømme
Dag Nygård	Norges Kristne Råd
Sven Thore Kloster	Den norske kirke
Britt S Thoresen	Bahai-samfunnet
Bente Sandvig	Human-Etisk Forbund
Mehda Ghalegolabi	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
Anders Huuse Kartzow	Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn

1 Godkjenning av innkalling, saksliste og saker til eventuelt

- Innkalling og saksliste godkjent. Ingen saker til eventuelt.

2 Kvinner og homofile i trossamfunn NOU 2008:1

- Utkast til høringsuttalelse ble sendt ut 13. mai. Rådet ble gitt anledning til å lese igjennom høringsuttalelsen på møtet.

Mange av Rådets medlemmer har enda ikke behandlet dette spørsmålet i sine organisasjoner. Koordinator arbeider videre med utkastet som sendes ut til rådets medlemmer til ny vurdering i slutten av uka. Viktigste momenter til endring av utkast er:

- Tydeligere i vårt hørings svar at utvalget bør differensiere tydeligere mellom problemstillinger knyttet til diskriminering av kvinner og homofile i utredningen.

Viktig at vårt hørings svar også lager tydeligere skiller mellom det som angår endringer i arbeidsmiljølov og endringer i likestillingslov.

- Understreke at STLs høringsutkast er minste felles multiplum av STLs medlemmers ulike syn på utredningen.

- Avsnittene under overskriften **Dialog i stedet for lovregulering** strammes inn og kuttes ned.

3 Oppfølging av årsmøtet 2008

a) **Religiøs- og livssynsmessig betjening**

- Notat til arbeid med religiøs- og livssynsmessig betjening i institusjoner var utsendt med sakspapirene.

- Rådet kom med innspill til personer som kan sitte i arbeidsgruppa.

Vedtak. Rådet stiller seg bak arbeidsplanen. Koordinator går videre med arbeidet med å finne personer som kan sitte i denne gruppa.

b) **Vedtektenes §2: Forslag til språklige presiseringer.**

Vedtak: Ny §2 vedtatt av Rådet:

Samarbeidsrådet består av oppnevnte representanter fra hver medlemsorganisasjon eller paraplyer av disse. Medlemsorganisasjonene har to representanter hver, hvorav en har stemmerett. Paraplyer har inntil tre representanter, hvorav en representant har stemmerett. Medlemsorganisasjoner som deltar i paraplyer kan likevel med årsmøtets samtykke være direkte representert i Samarbeidsrådet. Paraplyer kan ikke la seg representere av et tros- eller livssynssamfunn som er direkte representert i samarbeidsrådet. (Samarbeidsrådet skal ha minst tre møter i året hvorav ett skal være årsmøte)

c) **Årsmøteprotokollen (avklaringer rundt protokoll).**

- Utkast til årsmøteprotokoll var utsendt med sakspapirene. Avklaring knyttet til pkt 6 og 7.

Vedtak: Årsmøte godkjenner protokollen. Pkt 6 og pkt. 7 blir referert på følgende måte:

Pkt 6: Arbeidsplanen godkjent. *AU innarbeider i arbeidsplanen tros- og livssynsmessig betjening på sykehus med utgangspunkt i May-Lisbeths notat på saken.*

Pkt 7: Budsjett 2008 godkjent. AU får i oppgave å balansere budsjettet slik at det går i null. *Til neste årsmøte utredes muligheten for å øke godtgjørelsen til leder og arbeidsutvalget.*

d) **Valg til Oslokoalisjonen**

Vedtak: Ingunn Folkestad Breistein velges som nye styremedlem for STL i Oslokoalisjonen.

4 Multi-religiøs festival Lillesand

- Koordinator la frem notat om vurderinger knyttet til hvorvidt STL skulle støtte musikkfestival Lillesand utover de 50 000 referansegruppa for lokale dialoger har innstilt på. Rådet ble bedt om å gi innspill til den videre behandlingen av dette i AU. -

- Rådet var delte i sitt syn på hvorvidt det var riktig av Rådet å gi et større tilskudd. Vurderingen gikk på om programmet var variert nok til å speile det religiøse mangfoldet som STL representerer. For at STL skulle gi mer enn 50 000 og bli en av hovedsponsorene var det viktig for noen at vi i større grad kunne sette vårt preg på konferansen. Andre mente at det ville være strategisk viktig å bruke mer av dialogpotten for å vise at det er etterspørsel etter tilskuddet og at arrangørene må ha kunstnerisk frihet til å lage det programmet de ønsker så lenge det ikke går imot det STL står for.

Vedtak: Arbeidsutvalget tar med seg vurderingene fra referansegruppa for lokale dialoger og rådsmøte når de behandler søknaden på sitt neste møte.

5 Orienteringssaker

1. Oslopolitiet inviterer Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn til seminaret "Bistand for rammede". Se vedlagte invitasjon og program.
2. Religion og livssyn i framtidens Norge – landskonferanse på Lillehammer den 13-15. juni. Se www.trooglivssyn.no/konferanse
- Plasser ledige for rådsrepresentanter som ønsker å delta.
3. Religionslederforum. 28. oktober (kl 14-20.00)

- Koordinator orienterte kort om neste religionslederforum. Frelsesarmeen er vertskap for neste møte.

4. Lokale dialoger. Se www.trooglivssyn.no/dialog
- Koordinator orienterte om etablering av tros- og livssynsforum i Drammen
5. Oslokoalisjonen for tros- og livssynsfrihet (Are Svendsen orienterer)
- Rådet setter av god tid til orientering om Oslokoalisjonen på neste Rådsmøte 15. september. Rådet inviterer STLs styrerepresentanter og sekretariatet.
6. Vedlagt: Postliste 130308-060508.
- Utkast til en orientering og veiledning om plastgraver sendes ut til rådsmedlemmene.
7. Møtekalender 2008:
Livsrite og livsfaseverksted og rådsmøte: 15. september og 20. november.

6 Godkjenning av STL-referat 260308

STL-ref 260308 var ikke utsendt med sakspapirene. Ettersendes rådsrepresentantene.

7 Godkjenning av andre referat

AU-ref 090408. Ingen merknader til dette referat.

8 Eventuelt

Ingen saker til eventuelt

Oslo, den 13. mai 2008

Anders Huuse Kartzow
koordinator - STL

